

Varėnos r. Senosios Varėnos
„Nykštuko“ vaikų lopšelio-darželio

Ikimokyklinio ugdymo programa

PATVIRTINTA

Varėnos r. Senosios Varėnos „Nykštuko“
vaikų lopšelio-darželio direktoriaus
2018 m. gruodžio 31 Nr.V-1-25 d.
įsakymu Nr. V-

PRITARTA

Varėnos rajono savivaldybės tarybos
2017 m. rugpjūčio 29 d.
sprendimu Nr. T-VIII-743

**VARĖNOS R. SENOSIOS VARĖNOS „NYKŠTUKO“
VAIKŲ LOPŠELIO-DARŽELIO
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA**

Turinys

I. BENDROSIOS NUOSTATOS	3
II. UGDYMO(SI) PROGRAMOS PRINCIPAI.....	5
III. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI	6
IV. TURINYS METODAI IR PRIEMONĖS.....	7
V. UGDYMO(SI) PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS	24
VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI	31

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Informacija apie įstaigą:

Ikimokyklinio ugdymo programos teikėjas	Varėnos r. Senosios Varėnos „Nykštuko“ vaikų lopšelis-darželis.
Lopšelio-darželio teisinė forma ir priklausomybė	Lopšelis-darželis yra Varėnos rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga, turi juridinio asmens statusą.
Lopšelio-darželio grupė	Neformaliojo švietimo mokykla
Lopšelio-darželio tipas	Lopšelis-darželis
Lopšelio-darželio buveinė	Mokyklos g. 4, Senosios Varėnos k., Varėnos sen. 65487 Varėnos r. sav. tel. (8 310) 30 216 El. paštas: darzelis.nykstukas@varena.lt , Svetainės adresas: http://www.nykstukas.zaibas.lt

Vaikai ir jų poreikiai

Vaikai lopšelių-darželių lanko nuo 1 iki 7 metų. Yra 4 ugdymo grupės, turinčios atskirus miegamuosius ir kitas gerai įrengtas patalpas. Ikimokyklinio amžiaus vaikams 3 ugdymosi grupės ir 1 priešmokyklinio ugdymosi grupė. Vaikų lopšelio-darželio salėje vaikai mokomi šokti, dainuoti, žaisti, vaidinti, sportuoti. Turime patalpą, kurioje eksponuojami surinkti senoviniai namų apyvokos daiktai, rankdarbiai.

Kiemo aplinka yra erdvi, tinkamai įrengtos žaidimų aikštelės, kuriose yra galimybė lavinti vaikų sporto įgūdžius.

Ikimokyklinis amžius – žaidimų ir atradimų laikotarpis. Ugdytinių stebėjimai leidžia teigti, kad 1-4 metų vaikams labai svarbu žaisti, judėti, piešti, būti mylimiems ir saugiams, 5-6 metų vaikams svarbi tampa pažinimo, eksperimentavimo, atradimų ir kūrybos veikla. Kita vertus, šiuolaikiniai vaikai, augantys žinių ir technologijų visuomenėje, anksti pradeda domėtis kompiuteriu, nori išmokyti žaisti kompiuterinius žaidimus, piešti, o tai įtakoja jų poreikius.

Pedagogų kvalifikacija

Dirba 10 pedagogų.: 8 pedagogai turi aukštąjį ir 2 aukštesnįjį pedagoginį išsilavinimą. Logopedė ir kūno kultūros mokytoja turi metodininko kvalifikacinę kategoriją.

Lopšelio-darželio savitumas

Lopšelyje-darželyje veikia: 4 ugdymo grupės: lopšelinio amžiaus grupė (1-3 metų vaikams). Darželinio amžiaus vaikams: (3-4 metų amžiaus vaikams), (4-5-6 metų amžiaus vaikams), ir viena priešmokyklinio amžiaus grupė (6-7 metų amžiaus vaikams), dirbanti pagal priešmokyklinio ugdymo programą.

Nors daugumos šiame kaime gyvenančių šeimų socialinė padėtis nestabili (nedarbas, žemas pragyvenimo lygis), tačiau tėvai suvokia ir vertina profesionalų ugdymą. Vyksta glaudus bendradarbiavimas su šeimomis. Aktyviai dalyvaujame rajono organizuojamuose renginiuose ir konkursuose (Grybų šventėje, Dainų dainelėje), sportinėse - sveikatingumo popietėse, nuolat rengiame pažintines išvykas, ekskursijas, švenčiame metines-kalendorines šventes.

Lopšelis-darželis dalyvauja mūsų parapijos bažnyčios renginiuose: Motinos diena, Mikalojaus Konstantino Čiurlionio gimimo ir mirties datų minėjimuose, parodų atidarymuose bažnyčios žemutinėje salėje. Bendraujame su Senosios Varėnos A. Rylišio pagrindinės mokyklos folkloro ansambliu „Serbenta“ ir organizuojame bendras vakarones: Advento, Atvelykio, Vaikų gynimo, Užgavėnių šventes.

2013 m. lapkričio 15 d. „Nykštuko“ lopšelis-darželis pripažintas sveikatą stiprinančia mokykla, 2017 m. kovo mėnesį įstojome į respublikinę ikimokyklinių įstaigų darbuotojų asociaciją „Sveikatos želmenėliai“.

Regiono savitumas. Mūsų lopšelis-darželis įsikūręs gyvenvietės centre, atokiau nuo judrių gatvių, netoli Varėnės ir Merkio upių santakos, apsuptas miško, penkių kilometrų atstumu nuo rajono centro. Prie pat lopšelio-darželio yra Senosios Varėnos A. Rylišio pagrindinė mokykla. Mūsų įstaigos patalpas nuomoja B. Gražulio biblioteka. Laisvose patalpose įsikūrusi Mikalojaus Konstantino Čiurlionio draugija.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Lopšelių-darželių lanko įvairių socialinių sluoksnių vaikai. Bendraujama ir bendradarbiaujama su ugdytinių tėveliais. Siekiama tenkinti tėvelių lūkesčius.

Pedagogės organizuoja vaikams ekskursijas į įvairias lankytinas vietas.

Lopšelyje-darželyje kuriamos savitos tradicijos. Visa bendruomenė pažymi valstybines šventes, puoselėja tautines tradicijas, organizuoja renginius, kalendorines šventes. Palaikomas glaudus ryšys su kaimo bendruomene. Vaikai dalyvauja įvairiuose mieste organizuojamuose renginiuose. Bendradarbiaujama su A. Rylišio pagrindine mokykla, Balio Gražulio biblioteka, M. K. Čiurlionio draugija ir kt.

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

„Nykštuko“ lopšelio-darželio programa yra neatsiejamai susijusi su Ankstyvojo ugdymo vadovu, ikimokyklinio ugdymo programa „Vėrinėlis“, Ikimokyklinio ugdymo gairėmis, ikimokyklinio ugdymo metodinėmis rekomendacijomis, Bendraja priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa, Humanistinio ugdymo programa, J. Bakūnaitės ikimokyklinio ugdymo programa „Po tėviškės dangum“.

Ugdyme vadovaujamosi šiuolaikinėmis psichologinėmis ir pedagoginėmis nuostatomis, orientuotomis į vaiką ikimokykliniame amžiuje. Ugdymo(si) procesas grindžiamas šiomis ugdymo kryptimis: humanistine ugdymo kryptimi, kai pabrėžiama vaiko saviraiškos galimybių svarba ugdymo procese, bei progresyvine, kurios esmė – išmokyti mokyti, mąstyti, todėl ypač vertinami aktyvūs ugdymo(si) metodai, kreipiantys ugdytinį į veiklą. Pabrėžiamos individualios ugdytinių skirtybės.

Ugdymo procese vadovaujamosi B. Bitino, A. Juodaitytės ugdymo filosofijos konceptualiais pagrindais, išskiriant tris pagrindines nuostatas:

- vaikystė – savaiminė vertybė;
- vaikas – unikali asmenybė;
- vaiko žaidimas - natūralus jo ugdymosi būdas.

Ikimokyklinio ugdymo programa remiasi „Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcija“ ir išplėtoja ikimokyklinio amžiaus vaikų pagrindines nuostatas:

- šeimai pripažįstamas prioritetinis ugdytojo vaidmuo;
- pabrėžiama jaunos šeimos švietimo svarba.

Vaiko ugdymas grindžiamas kompleksinio ugdymo samprata – ugdymo turinio vienovės ir struktūros pamatas yra diferencijavimo ir integravimo, kompleksiskumo pagrindas.

Ikimokyklinio ugdymo programa sudaryta, siekiant garantuoti svarbiausias vaiko teises. Teikiant ugdymo paslaugas įstaiga vadovaujasi Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983, Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. IX-1569.

Vaikas turi teisę gyventi ir kuo ilgiau augti bei ugdytis jį mylinčioje ir juo besirūpinančioje šeimoje:

- 8 str. 1. Valstybės dalyvės įsipareigoja gerbti vaiko teisę išsaugoti savo identiškumą, įskaitant pilietybę, vardą ir šeimos ryšius<...>;
- 18 str. 1. Tėvams arba, atitinkamais atvejais, teisėtiems globėjams tenka pagrindinė atsakomybė už vaiko auklėjimą ir vystymąsi. Pagrindinis jų rūpestis turi būti vaiko interesai.

Vaikas turi teisę tinkamai ugdytis:

- 27 str. 1. Valstybės dalyvės pripažįsta vaiko teisę turėti tokias gyvenimo sąlygas, kokių reikia fiziniam, protiniam, dvasiniam, doroviniam ir socialiniam vystymuisi;
- 29 str. 1. Valstybės dalyvės susitaria, kad vaiko lavinimo tikslas turi būti: kuo visapusiškiau ugdyti vaiko asmenybę, talentą ir protinius bei fizinius sugebėjimus<...>.

Vaiką auginanti šeima turi teisę į švietimo, socialines, medicinines paslaugas bei materialinę paramą:

- 18 str. 2. <...> valstybės dalyvės teikia tėvams ir teisėtiems globėjams paramą, reikalingą tinkamam vaikų auklėjimui, ir rūpinasi vaikų įstaigų plėtimu;
- 18 str. 3. Valstybės dalyvės imasi visų reikiamų priemonių, kad vaikai, kurių tėvai dirba, turėtų teisę naudotis jiems skirtomis vaikų priežiūros tarnybomis ir įstaigomis;
- 26 str. 1. Valstybės dalyvės pripažįsta kiekvieno vaiko teisę naudotis socialiniu aprūpinimu;
- 3 str. 1. Perkant paslaugas, visuose vaiko priežiūros sektoriuose vadovaujamosi vaiko interesų atstovavimo principu. Tai reiškia, kad paslaugos privalo būti įvairiapusės, orientuotos į vaikų ir paauglių poreikius, nuomones, kultūrą. Įstatymai apibrėžia bendras nuostatas, tačiau specialistai kiekvienam asmeniui individualiai parenka tinkamus sprendimus.

„Nykštuko“ vaikų lopšelis-darželis savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos švietimo ir kitais įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Švietimo ir mokslo ministerijos norminiais aktais, Varėnos rajono savivaldybės tarybos sprendimais, Savivaldybės administracijos bei Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais, Lopšelio-darželio veiklos dokumentais ir „Nykštuko“ lopšelio-darželio nuostatais.

Steigėjui pritarus, programa atnaujinama kas penkeri metai.

II. UGDYMO(SI) PROGRAMOS PRINCIPAI

Lopšelyje-darželyje vaikų ugdymas(is) grindžiamas vadovaujantis ikimokyklinio ugdymo nacionalinėje „Vėrinėlio“ programoje numatytais principais:

Tautiškumo principas. Padėti vaikui perimti tautos kultūros tradicijas. Varėnos krašto, Dzūkijos regiono tradicijų, papročių, tautos etnokultūros vertybių integracija į vaiko kasdieninį gyvenimą.

Humaniškumo principas. Vaiko gerovės užtikrinimas. Pripažinti vaiko kaip savarankiškos asmenybės vertingumą, individualumą, siekti suprasti jį, atsižvelgti į jo poreikius, interesus, tėvų lūkesčius.

Integracijos principas. Vientiso vaizdo apie supantį pasaulį formavimas. Garantuojamas vaiko asmenybės skleidimosi integralumas bei vaiko ugdymo šeimoje ir lopšelyje-darželyje darna.

Demokratiškumo principas. Lygiavertė vaiko ir suaugusiojo partnerystė. Lygiavertė vaiko ir suaugusio sąveika, kai aktyvus vaikas ir ugdytojas, orientuojamasi į vaiką kaip asmenybę. Šeimos ir darželio sąveika grindžiama tėvų ir pedagogų iniciatyvų derinimu, partnerystės plėtojimu, tėvų ir visuomenės pedagoginiu švietimu.

Atsižvelgiant į įstaigos veiklos specifiškumą šiuos ugdymo principus papildome:

Nuoseklumo ir perimamumo principu, kai vaikas vedamas nuo artimų (šeimos, namų, aplinkos, gimtosios vietovės, gamtos) prie tolimų reiškių (vietovės, tėviškės, gamtinės, daiktinės bei istorinės aplinkos, pasaulio ir kt.) pažinimo, integruojami visi programos įgyvendinimo procesai, siekiama veiksmų suderinamumo bei perimamumo.

Atvirumo naujai patirčiai principu - pasirinktų metodų, jų veiksmingumo analizavimas ir vertinimas, būdų spręsti kylančioms problemoms numatymas.

Individualumo principu – padėti vaikui jaustis visaverte asmenybe, atsižvelgti į kiekvieno vaiko individualius poreikius, interesus, galimybes, juos išryškinti bei atskleisti.

Tęstinumo, lankstumo principu – vaiko poreikių tenkinimas, lankstus prisitaikymas prie vaiko, siekiant darnaus perėjimo nuo ugdymosi šeimoje prie ankstyvojo, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo.

III. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Siekdami praturtinti nacionalinės ikimokyklinio ugdymo programos „Vėrinėlis“ turinį ir atsižvelgdami į įstaigos specifiškumą, „Nykštuko“ lopšelio-darželio ugdymo(si) turinį papildome savitais vaiko asmenybės plėtotės siekais.

Tikslas – atsižvelgti į kiekvieno vaiko patirtį, galias, ugdymosi poreikius, vadovaujantis humanistinėmis ir demokratinėmis vertybėmis, užtikrinti optimalią vaiko raidą, padėti pasirengti ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą. Kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninius, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

- Saugoti ir stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą, tenkinat jo poreikius: judėjimo, saugumo, bendravimo ir kt.
- Sudaryti sąlygas ypatingai vaikų veiklai – žaidimui.
- Padėti vaikui perimti komunikacinės kultūros pradmenis, tenkinti jo poreikį bendrauti ir pažinti pasaulį.
- Plėtoti vaiko emocinę, socialinę kultūrinę patirtį, pratinant vaiką realiai gyventi artimiausioje aplinkoje.
- Žadinti vaiko poreikį pažinti aplinkinį pasaulį, pratinti jame atitinkamai elgtis bei vertinti visa, kas jį supa.
- Padėti plėtotis vaiko estetiniam, meniniam jautrumui, ugdyti gebėjimą išreikšti savo patirtį taikant įvairius meninės raiškos būdus.
- Padėti vaikui ir šeimai pažinti ir perimti tautos kultūros pagrindus (dorovinius, estetinius, komunikacinius ir kt.).
- Sieti etninį ugdymą su natūraliu vaiko gyvenimu įstaigoje, sudaryti sąlygas etninei vaikų saviraiškai.

IV. TURINYS METODAI IR PRIEMONĖS

„Nykštuko“ lopšelio-darželio ugdymo(si) pagrindas – nacionalinė ikimokyklinio ugdymo programa „Vėrinėlis“, Humanistinio vaikų ugdymo programa „Auginu gyvybės medį“, „Muzikinio ugdymo(si)“, „Sveikatos saugojimo ir stiprinimo“ programos. Iš jų įgyvendinimo patirties ir „išaugo“ dabartinė įstaigos programa. „Nykštuko“ lopšelio-darželio ikimokyklinio ugdymo programoje numatytas ugdymo turinys – orientyras, nevaržantis pedagogo, leidžiantis jam kūrybingai organizuoti savo veiklą, ją įvertinti ir koreguoti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžių, jo patirtį, vaiko bei grupės individualumą. Ugdymo(si) būdus bei metodus pedagogai gali laisvai rinktis, lanksčiai, kūrybiškai taikyti siūlomą ugdymo turinį: planuoti veiklą, parinkti ugdomąją medžiagą ir pan. Atsižvelgiant į įstaigos veiklos specifiškumą „Nykštuko“ lopšelio-darželio ugdymo(si) programą papildome projektine veikla. Projektai numatomi, keičiami, atsižvelgiant į vaikų amžių, poreikius ir tėvų lūkesčius.

Ugdymosi metodai

Žaidybinis metodas skatina vaikų teigiamas emocijas, padeda formuoti socialiniams įgūdžiams, natūraliu būdu sukonzentruoti dėmesį į ugdomąją veiklą.

Vaizdinis metodas nukreiptas į vaizdinių formavimą apie vaikus supančio pasaulio objektus ir reiškinius.

Praktinis metodas padeda vaikams per veiklą pažinti ir suprasti juos supančią aplinką.

Žodinis metodas (pasakojimas, pokalbis) suteikia galimybę perduoti informaciją.

Kūrybinis metodas sudaro sąlygas vaikams reikšti ir įgyvendinti savo idėjas, ieškoti problemų sprendimo būdų. Juos papildome projektiniu metodu, kurio taikymas padeda formuoti įvairesnį ugdymo procesą.

Projektų metodas vienas iš aktyviųjų metodų, skatinantis ugdymo turinio ir metodų kaitą, lanksčiai integruojant ugdymo sritis, individualizuojant ugdymą, jo turinį orientuojant į vaiko gyvenimui ir ugdymui(si) reikalingų kompetencijų plėtojimą. Teminė projektinė veikla trunka tiek, kiek reikia konkrečiai ugdymo ir ugdymosi temai ar temų grupei išplėtoti. Tema siekiama susieti į visumą vaiko išgyvenimus, atradimus, bandymus. Siūlomas ir pasirinktas projektas gali būti ilgalaikis ar trumpalaikis, tapti vaikų, pedagogų, tėvų šaltiniu idėjoms, sumanymams, kūrybai plėtoti apimant veiklą ne tik darželyje, bet ir už jo ribų. Pagrindinis projektų metodo principas teigia, kad ugdymo(si) išeities taškas turėtų būti šiandieniniai vaikų interesai, susidariusi situacija, kylančios problemos. Metodai nėra statiški, jie papildomi, atnaujinami atsižvelgiant į vaikų norus, pedagogų sumanymus, vietas, šeimos rekomendacijas, pedagogų gerąją patirtį.

Aplinka. Pedagogas modeliudamas, keisdamas, turtindamas aplinką orientuojasi į vaiko amžių, jo poreikius, galimybes, ugdymo(si) tikslus bei uždavinius. Aplinka – viena iš svarbiausių ugdytojų.

„Nykštuko“ lopšelyje-darželyje ugdymo(si) aplinka yra:

- Laiduojanti gerą vaiko savijautą (emocinius santykius: vaikas-vaikas, vaikas-pedagogas, vaikas-tėvai-pedagogai).
- Saugi, atitinkanti sanitarinius - higieninius reikalavimus.
- Skatinanti aktyviai veikti ir padedanti atsipalaiduoti.
- Skatinanti vaiko savarankiškumą.
- Padedanti aktyviai bendrauti.
- Estetiška ir funkcionali.
- Lengvai tvarkoma, keičiama, nuolat atnaujinama.

„Nykštuko“ lopšelio-darželio aplinka aprūpinta įvairiomis priemonėmis, skatinančiomis vaiko aktyvumą, norą pažinti, stebėti, kurti, tyrinėti, ieškoti, atrasti, bendrauti ir bendradarbiauti. Erdvės vaikų veiklai ir priemonės išdėstytos orientuojantis į vaikų interesus,

kylančius sumanymus, žadina savaiminį perėjimą nuo vienos veiklos rūšies prie kitos. Ugdymo(si) priemonės - tikslingos, veiksmingos, ekonomiškos, įvairios ir keičiamos pagal galimybę.

Lopšelyje-darželyje yra šios ugdymo(si) priemonės:

- vaizdinės ugdymo(si) priemonės, formuojančios tautiškumą (įrengtas kambarėlis-klėtelė, kurioje kaupiami įvairių senovinių namų apyvokos daiktų, kur vaikai turi galimybę susipažinti su mūsų senolių gyvenimo, pasaulėjautos, kūrybos ypatumais),
- priemonės pažintinei veiklai (žmonių buities, profesijų atributai, žaislai, transporto priemonės, įrankių rinkiniai, eismo ženklai, gyvūnų, paukščių figūrėlės ir kt.),
- kalbos ugdymui (enciklopedijos, paveikslai, žurnalai, vaikiškos knygelės, pasakų įrašai ir kt.),
- žaidimų ir kūrybos priemonės bei medžiagos - žaidimai ir žaislai socialinių įgūdžių raidai (siužetiniai, konstrukciniai, techniniai žaislai ir kt.), priemonės meniniam ugdymui (tapymui, lipdymui, muzikavimui, vaidybai ir kt.), judesiui (kamuoliai, šokdynės, čiuziniai, lankai ir kt.), įranga (flanelinė lenta, magnetinės lentos, širmos, kilimėliai ir kt.),
- informacinės priemonės (kompiuteriniai didaktiniai žaidimai). Visos priemonės, žaislai, knygos ir kt. išdėstyti taip, kad vaikams būtų prieinami, skatintų žingeidumą, norą žaisti, veikti, ieškoti, tirti, atrasti, pažinti.

PAŽINIMO KOMPETENCIJA	1-3 METŲ AMŽIAUS VAIKO VEIKSENA	3-6 METŲ AMŽIAUS VAIKO VEIKSENA
<p>Domėsis, smalsaus, tyrinės, pažins pasaulį visais savo jūtimais, protu, vaizduote. Ieškos informacijos skirtinguose šaltiniuose. Stengsis apmąstyti ir prisiminti tai ką patyrė, išgirdo, pamatė, suprato. Saugos gamtą, taupys gamtos išteklius.</p>		
<p>Gebėjimai:</p> <p><i>1. Domėtis savimi, artimiausiais žmonėmis, supančia erdve, aplinka, išsamiau susipažinti su etninės kultūros vertybėmis, reiškiais ir senolių išmintimi.</i></p>		
	<p>1.1. Pažins save, savo kūno dalis, tyrinės save veidrodyje. Išmoks jas įvardyti ir parodyti.</p> <p>1.2. Parodys į save ir pasakys savo vardą, draugų vardus.</p> <p>1.3. Rodys vieną žaislą po kito, suras žaislų poras, bandysime įvairiai pažaisiti kol paaiškės, kas labiausiai domina vaiką.</p> <p>1.4. Žais su lėlėmis ir kitais siužetinėmis žaislais, žaisdamas vadins vardais, glostys, glaus, maitins, migdys, šukuos. Bus dainuojamos trumpos dainelės, kurias pajvairins judesiais.</p> <p>1.5. Mėgdžios suaugusiojo veiksmus, judesius. Sveikinsis su pažįstamais žmonėmis.</p> <p>1.6. Įrengs erdves, kuriose būtų galima žaisti su kaladėlėmis, mašinomis, lėlėmis, stalo žaislais.</p>	<p>1.1. Domėsis žmonių gyvenimu ir tai atkartos savo veikloje. Atpažins tautosakoje: dainose, žaidimuose, pasakose.</p> <p>1.2. Stebės, klausinės apie gimtojo kaimo gyvenimą, pažins tradicinius namų apyvokos daiktus.</p> <p>1.3. Stebės, tyrinės, komentuos augalus, gyvūnus, orą, vandens telkinius, vietas, dangaus šviesulius ir kt.</p> <p>1.4. Stebės artimiausią aplinką, skaičius, lygins, grupuos, gebės nusakyti spalvą, dydį, formą. Klausysis skaitomų tekstų, vartys knygas, atpažins matytus vaizdus, daiktus, reiškinius.</p> <p>1.5. Spontaniškai eksperimentuos išorinius daiktų, augalų, medžiagų pokyčius.</p> <p>1.6. Gebės žaisti stalo žaidimus, padedančius lyginti, klasifikuoti, apibendrinti informaciją apie gamtą ir aplinką.</p>

		1.7. Žiūrės nuotraukas iš šeimos gyvenimo, komentuos, kas tai, ką veikė tuo metu, kokia nuotaika. Įvardins šeimos narius.
<i>2. Grožėtis aplinka, ugdytis jautrumą ir pagarbą gamtai, nusiteikimą ją saugoti, globoti ir atkartoti tautosakos motyvais.</i>		
	<p>2.1. Stebės gamtą, gyvūnus, augalus, kai kuriuos negyvosios gamtos reiškinius, orą, metų laikus, žemę, dangaus kūnus.</p> <p>2.2. Tyrinės supančią grupės, lauko aplinką, įsižiūrės, įsiklausys, uostys, ragaus, lies.</p> <p>2.3. Bandys pavadinti augalus, gyvūnus atitinkamais vardais. Vartys knygeles apie tai.</p> <p>2.4. Lesins paukštelių, maitins žuvytes.</p> <p>2.5. Žais su vėjo malūnėliais.</p> <p>2.6. Lipdys senį besmegenį, važinės rogutėmis.</p> <p>2.7. Tyrinės smėlio savybes.</p> <p>2.8. Plukdys laivelius, šakeles, mėtys akmenukus į vandenį.</p>	<p>2.1. Po išvykos į pievą, mišką, prie vandens ar stebėjimo gebės išpūdžius pavaizduoti piešiniu, kūno judesiu, išreikš žodžiu.</p> <p>2.2. Išradingai naudos gamtinę medžiagą, ją pritaikys kurdami darbelius.</p> <p>2.3. Žinos, kad be reikalo gėlių nereikia skinti.</p> <p>2.4. Taupys: vandenį, elektrą, popierių ir kitas gamtos dovanas.</p> <p>2.5. Neterš gamtos.</p> <p>2.6. Savarankiškai arba skatinami prižiūrės (grupėje esančius) augintinius, grožės, kalbės, glostys, mėgdžios paukščių čiulbėjimą, sugalvos jiems vardus.</p> <p>2.7. Įvardins naminių ir laukinių gyvūnų skirtumus.</p>
<i>3. Gebėti atskirti kas natūralu, domėtis darbo procesais, technika.</i>		
	<p>3.1. Skirs darbo įrankius: šluotą, semtuvėlį, kastuvą, laistytuvą.</p> <p>3.2. Darbuosis visi kartu tiek grupėje, tiek lauke.</p> <p>3.3. Saugiai, atsargiai žais su mechaniniais žaislais.</p> <p>3.4. Rinks lapus ir žais su jais, įvardins jų spalvas.</p> <p>3.5. Pavadins spalvas, atras didelius – mažus daiktus.</p> <p>3.6. Skirs ilgus – trumpus daiktus.</p>	<p>3.1. Skirs, tinkamai panaudos ir parodys gerai žinomus aplinkos ir žmonių sukurtus daiktus.</p> <p>3.2. Spontaniškai arba kieno nors padedami ištrauks į įprastus kasdieninius darbus.</p> <p>3.3. Įvardins geometrines figūras, derins spalvas, atrinks ir skirs pagal požymį skirtingus daiktus.</p> <p>3.4. Domės kompiuteriais, transporto priemonėmis, kitomis techninėmis priemonėmis. Patirtus išpūdžius išreikš modeliudami, konstruodami.</p>
<i>4. Gebėti tyrinėti ir pažinti grupės, namų, gyvenamosios vietovės aplinką, įvardys kai kuriuos daiktus ir reiškinius. Formuos nuostatas gerbti ir puoselėti tradicijas.</i>		
	<p>4.1. Gebės pasakyti draugų vardus. Nusakys vietovės kur gyvena pavadinimą pvz.: miestas, kaimas, laukas, miškas ir kt.</p> <p>4.2. Pasakys žurnaluose, paveikslėliuose nupieštų, ar gamtoje pamatytų gyvūnų skleidžiamus garsus.</p> <p>4.3. Gebės įvardinti tamsą ir šviesą, kitus aplinkos reiškinius kaip: lietų, vėją, sniegą ir t.t.</p>	<p>4.1. Pasakys apie gamtoje matyto augalo, gyvūno, daikto išorines savybes.</p> <p>4.2. Žinos, ko reikia augalams ir gyvūnams, kad jie augtų ir gyventų.</p> <p>4.3. Teisingai išdėlios paveikslėliuose vaizduojamą žmogaus gyvenimo ciklą.</p> <p>4.4. Skirs ir mėgdžios garsus, žodžius, lytėdami skirs gerai pažįstamus daiktus.</p>

		4.5. Skirs realybę nuo prasimanymų, fantazijų.
SOCIALINĖ KOMPETENCIJA	1-3 METŲ AMŽIAUS VAIKO VEIKSENA	3-6 METŲ AMŽIAUS VAIKO VEIKSENA
Domėsis ir vertins save ir kitus, rūpinsis savo aplinka, kad ji būtų švari, tvarkinga, graži. Mylėti savo Tėvynę, didžiutis esąs lietuvis.		
Tikslai:		
<i>1. Pažins save, draugus, turės atsakomybės jausmą.</i>		
Pažink save ir kitus.	<p>1.1. Atsilieps pašauktas vardu.</p> <p>1.2. Tars savo vardą ir piršteliais parodys savo metų skaičių.</p> <p>1.3. Pristatys kitiems, ką nors pasakys apie save.</p> <p>1.4. Vartos įvardžius savo asmens ir kitų asmenų nurodymui, įvardijimui.</p> <p>1.5. Domėsis ir sakys, kas jis – berniukas ar mergaitė.</p> <p>1.6. Suvoks ir pripažins savo unikalumą.</p> <p>1.7. Dalyvaus šventėse, gebės suprasti save ir kitus.</p> <p>1.8. Žais žaidimus, kykuos, sūpuos, jausis mylimas.</p>	<p>1.1. Pasakys savo vardą, pavardę, kiek jam metų, žinos kas – berniukas ar mergaitė.</p> <p>1.2. Suvoks, jog tą patį vardą gali turėti ir keli žmonės.</p> <p>1.3. Supras, jog vardą gali turėti gyvūnai ir augalai.</p> <p>1.4. Domėsis, rūpinsis savo išvaizda, jaus poreikį būti gražiu ir tvarkingu.</p> <p>1.5. Jaus skirtumą tarp savęs ar kito vaiko ir visiems bendrų žaislų, daiktų, jais dalinsis, tausos, jausis už juos atsakingas.</p> <p>1.6. Pasakys, kaip jaučiasi, ką mėgsta, kas patinka, kas įdomu.</p>
<i>2. Domėsis šeima, bendraamžiais ir aplinkiniais.</i>		
Ryšys su šeima, bendraamžiais ir suaugusiais.	<p>2.1. Ras vis daugiau galimybių veikti savarankiškai, be paramos.</p> <p>2.2. Žais su bendraamžiais, o kartu juos pažins, kalbės.</p> <p>2.3. Bendraus su kitais vaikais, kartu atliks įvairias veiklas, klausysis pasakų.</p> <p>2.4. Kalbės vienas su kitu, pavadins žaislus, siūlys, prašys.</p> <p>2.5. Supras kitų ketinimus, kalbą, stengsis išvengti nesutarimo, nesaugumo.</p> <p>2.6. Žais žaidimus, kuriuose reikia ką nors daryti paeiliui.</p> <p>2.7. Skirs tai, kas gera, kas bloga; pastebės ir pasidžiaugs.</p> <p>2.8. Komentuos savo ir kitų veiksmus, veiksmo rezultatus, poelgius, ketinimus, nuotaiką, jausmus.</p> <p>2.9. Bendraus su draugais, kartu žais, tvarkysis, įgis pradinius bendravimo įgūdžius.</p> <p>2.10. Domėsis, išklauskys apie šeimą.</p> <p>2.11. Žais, imituos šeimos narius, įvardins vardus, pieš.</p>	<p>2.1. Domėsis šeimos bei grupės gyvenimu, jos samprata, svarba, tradicijomis, papročiais, laikysis įprastos tvarkos ir susitarimo.</p> <p>2.2. Turės savo nuomonę ir kitiems ją pasakys; išklauskys ir atsižvelgs į kito nuomonę.</p> <p>2.3. Padės kitiems, patirdamas bendravimo džiaugsmą.</p> <p>2.4. Pažins ir tenkins individualias reikmes, interesus.</p> <p>2.5. Tyrinės ir įveiks trūkumus, kuriuos įmanoma koreguoti.</p> <p>2.6. Žais sudėtingesnius žaidimus, persikels į įsivaizduojamą pasaulį.</p> <p>2.7. Palankumą reikš ne tik žodžiais, bet ir mimika, gestais.</p> <p>2.8. Aktyviai tyrinės, eksperimentuos, kurs, dalyvis patirtimi.</p> <p>2.9. Plėš ir gilins supratimą apie bendruomenę ir žmonių ryšius joje. Sudarys šeimos medį, tyrinės, aiškinsis, svarstys, diskutuos, bandys suprasti, kad šeimos paprastai yra skirtingos.</p> <p>2.10. Suvoks savo vaidmenį šeimos, giminės, tautos gyvenime.</p>

	<p>2.12. Klausysis pasakų, kuriose išskirs gerį ir blogį.</p> <p>2.13. Prisimins šeimos šventes, tradicines kalendorines.</p> <p>2.14. Susipažins su papročiais ir tradicijomis</p>	<p>2.11. Perims ir puoselės tradicijas.</p> <p>2.12. Pasakys savo kilmę, kur yra gimęs, kuo jam brangi gimtinė, Tėvynė.</p> <p>2.13. Atpažins pagrindinius valstybės simbolius (vėliavą, herbą, himną).</p> <p>2.14. Gebės suprasti, kad lietuvių kalba yra tautos skiriamasis bruožas.</p> <p>2.15. Bendraus su kitais, ruošis šventėms.</p> <p>2.16. Pažins tautos praeities gyvenimą, gebės palyginti savo ir anksčiau gyvenusių vaikų gyvenimą, žaidimus, buitį.</p>
<p><i>3. Ugdysis gebėjimą bendrauti ir pažinti kito jausmus.</i></p>		
<p><i>Kito jausmų, ketinimų, elgesio pasiekimų suvokimo link.</i></p>	<p>3.1. Supras savo jausmus, juos įvardins ir reikš bendraudamas ir žaisdamas vaizduotės žaidimus.</p> <p>3.2. Parodys savo nuotaiką, parinkdamas paveikslėlį, kuriame vaizduojamas linksmas, liūdnas, susirūpinęs ar rimtas veidukas.</p> <p>3.3. Kalbės apie jausmus ir juos sukeliančius poelgius, aptarinėdamas paveikslėlius ar piešinius. Žais žaidimus skatinančius tinkamą elgesį.</p> <p>3.4. Žais žaidimus, kurie leidžia pasakyti, kaip vaikas jaučiasi, ką jis mėgsta, kas jam nepatinka.</p> <p>3.5. Reikš pakilią nuotaiką, pyktį, susierzinimą.</p> <p>3.6. Tyrinės ir suvoks jausmų, norų, ketinimų panašumą ir skirtingumą.</p> <p>3.7. Žaisdamas modeliuos suaugusiųjų gyvenimą.</p> <p>3.8. Žais su draugais, šypsosis, juoksis, glostys, apkabins, nujaus kitų emocijas ir bandys paguosti.</p>	<p>3.1. Plės ir gilins supratimą apie šeimą, draugus, jų jausmus, nuotaikas, emocijas.</p> <p>3.2. Domėsis žmonių santykiais.</p> <p>3.3. Gilins supratimą apie draugus, draugiškumą ir draugystę.</p> <p>3.4. Užmegs artimą emocinį ryšį su draugais, prisitaikys prie jų bendravimo ir poreikių.</p> <p>3.5. Jaus ir supras, kad kiekvienas žmogus gali jausti, mąstyti kitaip ar panašiai; kad kiekvienas žmogus turi jausmus ir emocijas.</p> <p>3.6. Gerbs kito žmogaus jausmus, nuomonę.</p> <p>3.7. Stengsis būti mandagus su kitais, gerbs kitą.</p> <p>3.8. Diskutuos, aptarinės grupės gyvenimo įvykius, tarpusavio santykius, spręs konfliktines situacijas.</p> <p>3.9. Ieškos būdų ginčus spręsti taikiai; stengsis būti kantrūs, tolerantiški, garbingi.</p> <p>3.10. Pabrėš savo pasiekimus, džiaugsis savarankiškumu.</p> <p>3.11. Pripažins vis didėjantį savo savarankiškumą, emocinę nepriklausomybę kaip augimo ir brendimo ženklą.</p> <p>3.12. Pateiks suaugusiems pakankamai informacijos, kad jie jį suprastų.</p> <p>3.13. Perims žmogaus ir gamtos ryšį. Sužinos tradicinį požiūrį į gamtą, pajus pagarbą Gyvybei, Žemei.</p>
<p><i>4. Skatinti orientuotis erdvėje.</i></p>		

<p><i>Gebėjimas orientuotis įprastoje, pažįstamoje aplinkoje.</i></p>	<p>4.1. Tyrinės, kaip orientuotis įprastoje – kambario, grupės – erdvėje, kur išdėlioti žaislai ir kiti jam reikalingi daiktai. 4.2. Pripras prie įprastos tvarkos, ritualų; tai teiks jam pasitikėjimo, saugumo jausmą. 4.3. Vis drąsiau ir lengviau judės ne tik tuščioje erdvėje, eis siauru takeliu, apeis žaislus ir pan. 4.4. Įvaldys vis naujus judėjimo būdus, kryptis, tempą: eis ir bėgs įvairiomis kryptimis, eis atbulomis, eis ar bėgs lėčiau ar greičiau ir pan. 4.5. Kreips dėmesį į savo kūno padėtį ir judesius, ieškodamas paslėptų daiktų, žaisdamas bendrus žaidimus. 4.6. Eksperimentuos skirtingai traktuodamas įvairius daiktus ir tyrinės, kaip galima elgtis su daiktais ir žmonėmis. 4.7. Įvaldys sąlygiškus veiksmus su daiktais, daiktų pakaitalais. 4.8. Stebės supančią aplinką, klausys įvairių garsų, juos pamėgdžios.</p>	<p>4.1. Įgis bendrą supratimą apie erdvę, tyrinės juos supančią aplinką. 4.2. Savarankiškai pasiims daiktus veiklai ir vėl juos padės į vietą. 4.3. Laisvai judės, veiks intuityviai, tyrinėdami supančią aplinką, erdvę, kurioje juda. 4.4. Skirs dešinę ir kairę savo kūno puses. 4.5. Pastebės ir vertins savo aplinkoje atsirandančius naujus objektus. 4.6. Žais žaidimus, susijusius su judėjimo krypties keitimu, išgirdus žodinį nurodymą. 4.7. Tyrinės daiktų dydį, suvoks su dydžiu – ilgiu, aukščiu, pločiu, storiu – susijusias daiktų savybes. 4.8. Vartos dydį apibendrinančias sąvokas – ilgas, trumpas, aukštas, žemas, plonas, storas ir kitokias. 4.9. Pažins ir pavadins spalvas. 4.10. Skirs pagrindines spalvas ir atspalvius. 4.11. Įgis supratimą apie kiekį ir skaičių. 4.12. Rūšiuos daiktus į nesudėtingas kategorijas. 4.13. Suvoks sąvokas dabartis - praeitis. 4.14. Domėsisi papročiais, naudos patarles, priežodžius, kuriuose slypi senolių išmintis.</p>
<p><i>5. Padės tapti savarankiškesniu, kartu ir atsakingesniu už savo poelgius.</i></p>		
<p>Mokymasis būti ne tik vienam, bet ir greta bei kartu su kitais.</p>	<p>5.1. Drauge su kitais vaikais žais, bendraus, vaidins, įsijaus į veikėjų vaidmenį, tvarkysis, įgydamas pradinius bendravimo įgūdžius. 5.2. Domėsisi kitais vaikais ir pats ieškos draugo savo žaidimams. 5.3. Suvoks ir nuspės vienas kito ketinimus, žaisdami ir savarankiškai atlikdami įprastus, nesudėtingus veiksmus. 5.4. Žaisdami su bendraamžiais derins tarpusavio veiksmus, laikysis tam tikros žaidimo tvarkos. 5.5. Šalia kitų žais savo žaidimus. 5.6. Gebės rinktis – iš kurio puodelio gerti, kokius žaidimus,</p>	<p>5.1. Gebės atskleisti save ir savo gebėjimus, juos ugdysis. 5.2. Gebės išsiversti be suaugusiųjų pagalbos nesudėtingose situacijose – žaisdami, bendraudami, tvarkydamiesi. 5.3. Veiks drauge, diskutuos, spręs problemas, susitars; laikysis taisyklių, ugdysis pakantumo, bendrumo jausmą; derins savo ir kitų norus. 5.4. Žais vieni šalia kitų, visi vienoje grupėje. 5.5. Pats organizuos žaidimus, rinksis žaidimo draugus ir pats sieks būti geras žaidimo partneris. 5.6. Susitvarkys žaidimo vietą, tausos žaislus ir daiktus.</p>

	<p>su kokiais žaislais ir draugais žaisti ir pan.</p> <p>5.7. Mokės pareikšti savo poziciją, kai nenorės užsiimti suaugusiojo jam siūloma veikla.</p>	<p>5.7. Gebės tyrinėti, žaisti, kurti, apmąstyti, išklaudyti įvairių pasakojimų apie žmonių tarpusavio ryšį.</p> <p>5.8. Vengs agresijos, neapgalvotų išpuolių, stengsis valdytis.</p> <p>5.9. Konfliktus spręs diskusijomis, derybomis, mainais, o ne jėga.</p> <p>6. Vaidins, pasirinks patinkančio personažo vaidmenį. Į jį įsijaus, atskleis žmonių bruožus, elgesį.</p>
--	---	--

SVEIKATINGUMO KOMPETENCIJA	1-3 metų amžiaus vaiko veikseną	3-6 METŲ AMŽIAUS VAIKO VEIKSENA
<p>Ugdysis sveikos gyvensenos sampratą, domėjis sveika gyvensena, bus fiziškai aktyvūs, tenkins savo poreikius visose raidos srityse.</p>		
<p>Tikslai:</p> <p><i>1. Supažindinti su saugaus elgesio taisyklėmis: žaidžiant aktyvius žaidimus, sportuojant.</i></p>		
	<p>1.1. Ištikus nesėkmei ar bėdai, gebėti gauti pagalbą iš šalia esančių žmonių.</p> <p>1.2. Gebės saugiai elgtis įvairioje aplinkoje.</p> <p>1.3. Gebės save išreikšti mimika, veiksmu, judesiu, piešiniu.</p> <p>1.4. Žinos, kas yra saugu, o kas pavojinga.</p>	<p>1.1. Gebės saugiai elgtis įvairioje aplinkoje, susipažins su saugaus eismo taisyklėmis.</p> <p>1.2. Naudos vaizdines priemones, plakatus, piešinius.</p> <p>1.3. Vengs konfliktų su aplinkiniais.</p> <p>1.4. Susipažins su tradicinėmis saugaus elgesio nuostatomis gamtoje.</p> <p>1.5. Susipažins su sveikatos tausojimo papročiais, liaudies medicina.</p>
<p><i>2. Ugdyti vaiko norą palaikyti savo kūno švarą.</i></p>		
	<p>2.1. Gebės prieš maitinimąsi ir pasinaudojus tualetu plauti savo rankutes.</p> <p>2.2. Pratinsis skalauti burnytę pavalgis.</p> <p>2.3. Gebės susišukuoti.</p> <p>2.4. Susipažins su sveikos gyvensenos tradicijomis.</p> <p>2.5. Žinos higienos įpročius ir įgūdžius.</p> <p>2.6. Pratinsis laikytis asmens higienos.</p> <p>2.7. Gebės laikytis mitybos ir kultūros įpročių.</p>	<p>2.1. Žinos, kad po valgio ir pasinaudojus tualetu reikia plauti rankas.</p> <p>2.2. Supras, kad sportuojant, žaidžiant, dainuojant ir bėgiojant nieko nekramtyti, nevalgyti.</p> <p>2.3. Gebės nuolat prisižiūrėti savo rankų ir kojų nagus.</p> <p>2.4. Po valgio skalaus burnos ertmę.</p> <p>2.5. Čiaudint, kosint prisidengs burnytę. Sloguojant naudos servetėles.</p> <p>2.6. Žinos sveikos gyvensenos tradicijas.</p> <p>2.7. Palaikys švarą grupėje ir laikysis asmens higienos.</p> <p>2.8. Pažins senolių išmintį, kaip saugoti savo sveikatą.</p> <p>2.9. Susipažins su liaudyje paplitusiais vaistažolių gydymo būdais.</p>

		2.10. Aiškinsis, kokie sveikatai naudingi maistiniai augalai ir kiti produktai.
<i>3. Skatinsime vaiko norą pažinti save.</i>		
	3.1. Suvoks save kaip asmenį, žinos savo vardą. 3.2. Gebės parodyti ir pavadinti savo kūno dalis. 3.3. Tyrinės save: išreikš save mimika, judesiu ir veiksmu. 3.4. Gebės judesiais pavaizduoti liaudies dainų, ratelių, žaidimų apdainuojamą turinį. 3.5. Judės pagal ritmą, gebės išlaikyti pusiausvyrą.	3.1. Žinos savo vardą, pavardę, kur gyvena, kiek metų, tyrinės savo kūną. 3.2. Aiškinsis pagrindinių kūno dalių paskirtį, funkcijas, suvoks, kad visi esame panašūs ir labai skirtingi. 3.3. Gebės stiprinti ir grūdinti savo organizmą. 3.4. Gebės tinkamai pasiruošti šventėms, įsimins šventinius patiekalus.
<i>4. Ugdyti gebėjimą pažinti kitus.</i>		
	4.1. Pajus, kada kitam gera, liūdna, skauda. 4.2. Atkreipsime vaikų dėmesį į draugiškus veiksmus, pagalbą ir vienas kito guodimą. 4.3. Didės vaiko pasitikėjimas savo galimybėmis ir savimi. 4.4. Įgis daugiau savarankiškumo. 4.5. Įvaldys vis naujus judėjimo būdus. 4.6. Žais, judės kartu su kitais vaikais, suvoks bendravimą kartu. 4.7. Žais laisvai ir organizuotai, judės kartu su kitais draugais lauke ir salėje.	4.1. Susipažins su negalią turinčių vaikų gebėjimais, poreikiais, gerbs kitokį negu jis pats. 4.2. Įgis pasitikėjimą savimi, tikės savo jėgomis, jausis vertingu. 4.3. Ugdytis atsakomybę už savo poelgius, žais judrius žaidimus-estafetes. 4.4. Lavins fizines savybes: greitumą, vikrumą, pusiausvyrą ir koordinaciją. 4.5. Žais liaudies žaidimus, kurie ugdytys fizinę ir dvasinę vaikų sveikatą. 4.6. Gebės pagal galimybes rūpintis savo ir kitų saugumu bei sveikata.
<i>5. Gebėti ugdytis saugioje, sveikoje aplinkoje.</i>		
	5.1. Pratinsis tvarkyti žaislus. 5.2. Žais gryname ore, grūdinsis vandeniui, oru, saule. 5.3. Rinksis veiklą pagal metų laikus. 5.4. Gebės saugiai naudotis judėjimui skirta įranga, žaislais. 5.5. Gebės pats pasiimti ir padėti žaislus į vietą.	5.1. Susitvarkys žaislus, sportines priemones. 5.2. Žais gryname ore, grūdinsis vandeniui, oru, saule. Vaikščios basomis ant kulniukų, pasistiebus. 5.3. Žais, judės, grūdinsis ir dėvės tinkamus drabužius, atitinkančius metų laikus. 5.4. Susipažins su grūdinimo procedūromis ir natūralios gamtos poveikiu sveikatai. 5.5. Pažins etnokultūrinių vertybių įvairovę.
<i>6. Skatinsime judėti ir pajusti savo kūno galimybes įvairios veiklos ir poilsio metu. domėsis sveikamityba, norės valgyti sveikai, gebės derinti judriąją veiklą su poilsiu.</i>		
	6.1. Įpras prie tvarkos ir ritualų.	6.1. Susipažins su bendrais dienos režimo principais.

	<p>6.2. Gebės gerai vaikščioti, lavins pusiausvyrą.</p> <p>6.3. Išsiugdys savisaugos instinktą – neužgauti šalia esančių.</p> <p>6.4. Sudarysime būtinas vaikų žaidimams sąlygas.</p> <p>6.5. Gebės žaisti drauge su kitais.</p> <p>6.6. Žinos kaip būti atsargiam, kaip išvengti pavojų.</p> <p>6.7. Valdys savo kūną.</p>	<p>6.2. Susipažins su atliekamais pagrindiniais kasdieniniame gyvenime reikalingais judesiais ir veiksmais.</p> <p>6.3. Tyrinės judesius, eksperimentuos, atras naujų judėjimo būdų.</p> <p>6.4. Išreikš tam tikrą nuotaiką judesiu.</p> <p>6.5. Gebės tvardyti, susilaikys nuo netinkamų būdų išlieti emocijas.</p> <p>6.6. Laikysis susitarimų, taisyklių, tvarkos.</p> <p>6.7. Įgis gebėjimą prireikus sutelkti jėgas, valią, ištvermę.</p> <p>6.8. Gebės pasirinkti, kuris maistas yra vertingas, naudingas, o kurio reikėtų atsisakyti.</p> <p>6.9. Suvoks, kad maistas reikalingas augti ir būti sveikam.</p>
MENINĖ KOMPETENCIJA	1-3 METŲ AMŽIAUS. VAIKO VEIKSENA	3-6 METŲ AMŽIAUS VAIKO VEIKSENA
<p>Tikslai ir uždaviniai: <i>Sieks giliau pažinti savo etnines tradicijas, jaus poreikį tobulėti naudojant tradicinį paveldą, protėvių patirtį, jaus muzikavimo stiliaus ypatumus, mokės įvairių žanrų dainų, ratelių bei nesudėtingų šokių, praturtins kalbą smulkiosios tautosakos pavyzdžiais, savo saviraiškoje išbandys įvairių medžiagų galimybes. Išvelgs grožį aplinkos, gamtos garsuose ir muzikos kūrinuose.</i></p>		
<p>Dailė: spalvos: <i>pieštukai, flomasteriai, kreida, vaškinės kreidelės, guašas, akvarelė.</i></p> <p>Tikslai: 1. Panaudoti tradicinės ornamentikos dailės darbuose, matyti ir atrasti spalvų pasaulį, savitai išreikšti save.</p>	<p>1.1. Auklėtoja skatins vaiką paimti ir surasti pieštuką tokį patį, kaip ir jos.</p> <p>1.2. Kartu su vaikais žais spalvomis.</p> <p>1.3. Vaikas pieš linijas, taškelius, ratelius, įvairias dėmes.</p> <p>1.4. Pieš liaudies dainos ar pasakos nuotaiką (pvz., saulutę, lietutį, katytę, oželį ir kt.).</p> <p>1.5. Dekoruos jau pateiktus kontūrinius piešinius su tautodailės motyvais.</p> <p>1.6. Skirs, nusakys ir įvardins pagrindines spalvas.</p> <p>1.7. Pasirinks kitą spalvinimo priemonę.</p> <p>1.8. Vaikas naudos ryškias spalvas (raudoną, geltoną, žalią, mėlyną).</p> <p>1.9. Sugebės atidengti flomasterį ir piešti.</p> <p>1.10. Noriai pieš: taškelius, brūkšnelius, linijas, keisdami spalvas.</p> <p>1.11. Noriai tyrinės, pieš guašu.</p> <p>1.12. Vaikas išbandys įvairius piešimo būdus.</p> <p>1.13. Iš visų naudojamų spalvų vaikas išsirinks jam pačias gražiausias.</p>	<p>1.1. Apibūdins visas žinomas spalvas ir kai kuriuos atspalvius.</p> <p>1.2. Gebės sutapatinti spalvas su gamtos vaizdais.</p> <p>1.3. Suras įvairius spalvinimo būdus.</p> <p>1.4. Vaikai savo piešiniuose naudos tradicinės ornamentikos ir tautodailės motyvus.</p> <p>1.5. Dekoruos jau pateiktus kontūrinius piešinius su tautodailės motyvais (pvz., skrynias, margučius, puodynes, molinius švilpukus ir kt.).</p> <p>1.6. Vaizduos išklaudytos ir aptartos liaudies dainelės ar pasakos nuotaiką, svarbiausius veikėjus.</p> <p>1.7. Išbandys flomasterių piešimo minkštumą, ryškumą.</p> <p>1.8. Palygins ir atras raiškos būdus, įvairias linijas, dėmes bei jų derinius.</p> <p>1.9. Bandys flomasteriais piešti ant medžiagos, medžio žievelės ir t.t.</p> <p>1.10. Tyrinės guašo spalvingumą, tirštumą.</p> <p>1.11. Pieš viena ir keliomis spalvomis.</p> <p>1.12. Gebės piešti: popieriaus lape, ant lentelės, audinio, akmenukų, stiklų ir t.t.</p> <p>1.13. Eksperimentuos vandens stiklinėse įlašindami po keletą guašo spalvų. Nusakys spalvų įvairovę.</p>

	<p>1.14. Eksperimentuos pirštukais štampuoti popieriaus lape, ant grindų.</p> <p>1.15. Vaikas maišys įvairias spalvas ir bandys kurti savo piešinį.</p> <p>1.16. Pasirinks norimą kreidelę ir ja brės įvairias linijas.</p> <p>1.17. Pasidalins su draugu piešimo priemonėmis ir bandys kurti kolektyvinį darbą.</p> <p>1.18. Vaikas palaipsniui susipažins, kaip naudotis akvarele.</p>	<p>1.14. Atskiedę spalvas, bandys purkštuku purkšti ant medžiagos, sniego, medžio žievelių ir t.t.</p> <p>1.15. Piešdami akvarele vaikai atras blankesnių, daugiau pastelinių spalvų.</p> <p>1.16. Kreidelėmis pieš ant plytelių lauke, įvairiausių medienos atraižų.</p> <p>1.17. Eksponuos ir komentuos savo dailės darbelius.</p>
<p><i>2. Įvairios lipdymo medžiagos.</i> <i>Tikslai: Supažindinsime su tradicinių amatų gamyba, liaudiška ornamentika ir raiškos būdais.</i></p>		
	<p>Molis, plastilinas:</p> <p>2.1. Noriai palies molį, plastiliną, drėgną smėlį, minkštą sniegą, kietą sniegą, pagamintą tešlą ir t.t.</p> <p>2.2. Vaikas gebės pasirinkti norimą spalvą dirbant su moliu ir išgauti įvairias formas.</p> <p>2.3. Lipdys plastilinu, moliu įspaudžiant pirštuku, delniuku ir kt.</p> <p>2.3. Vaikas eksperimentuos ir mėgdžios auklėtoją.</p> <p>2.4. Gebės puošti savo lipdinuką.</p> <p>2.5. Džiaugsis savo ir draugų pagamintais darbais.</p> <p>2.6. Eksperimentuos jungdami įvairius pagaliukus, rutuliukus.</p> <p>2.7. Gebės: išvingiuoti, sudaryti gyvatėlę, bangas ...</p> <p>2.8. Gebės savo darbelį pagyvinti, pajavairinti kitomis plastilino spalvomis.</p> <p>2.9. Panaudos įvairias puošimo medžiagas: popieriaus skiauteles, gamtinę medžiagą, buitines atliekas...</p> <p>2.10. Eksponuos savo darbelius.</p> <p>Smėlis:</p> <p>2.11. Žais smėlio dėžėje su smėliu ir vandeniu, darydami įvairius statinius.</p> <p>2.12. Bers sausą smėlį ir kurs piešinuką (įvairius takelius, gėlytes, saulutę ir t.t.).</p> <p>2.13. Gebės drėgname smėlyje vedžioti taškelius, brūkšnelius.</p> <p>2.14. Gebės pasigėrėti savo statiniais.</p> <p>Sniegas:</p> <p>2.15. Žais ir eksperimentuos su sniegu.</p> <p>2.16. Pasidarys gėlytę sniege.</p>	<p>2.1. Gebės atpažinti: molį, plastiliną, sniegą, smėlį, tešlą.</p> <p>2.2. Patys gebės susirasti reikiamas priemones.</p> <p>2.3. Lipdys dubenėlius ir kitus daiktėlius iš molio, pačių paruoštos tešlos, plastilino, modelino.</p> <p>2.3. Skirs molio spalvą, palygins, pritaikys ją aplinkai.</p> <p>2.4. Kurs įvairių lipdymo techniką.</p> <p>2.5. Gebės su draugais gaminti kolektyvinius kūrinius iš molio.</p> <p>2.6. Eksperimentuos: drėkindami, džiovindami molį.</p> <p>2.7. Gebės daryti išvadas, analizuos, džiaugsis.</p> <p>2.8. Gebės papasakoti, iš kur gaunamas randamas molis ir kaip jis panaudojamas.</p> <p>2.9. Eksponuos ir dalyvaus parodose su savo molio dirbiniais.</p> <p>2.10. Gebės atrasti molio dirbinių: ugdomoje aplinkoje, knygose parodys dirbinius iš molio.</p> <p>2.11. Gebės reikšti teigiamas emocijas dirbdami su moliu.</p> <p>2.12. Gebės tinkamai pasiruošti lipdymo medžiagą.</p> <p>2.13. Gebės pasiimti tinkamą dalį medžiagos ir iš jos formuoti dirbinį.</p> <p>2.14. Gebės lipdant panaudoti: gamtinę, buitinę ir kitą medžiagą.</p> <p>2.15. Gebės puošti lipdinius: atspaudžiant tekstilę, štampuojant, raizys steku.</p> <p>2.16. Gebės dirbiniuose pavaizduoti geometrines figūras.</p> <p>2.17. Gebės savo darbelius panaudoti lietuvių liaudies pasakose, dainelėse ir kt.</p> <p>2.18. Pajus įkvėpimo džiaugsmą, dirbant kolektyve.</p> <p>2.19. Gebės ruošti savo darbų parodėles.</p> <p>2.20. Gėrėsis, išsakys savo nuomonę.</p> <p>Smėlis:</p>

	<p>2.17. Bandys purkšti sniege su dažais ir kurs piešinėlius, lipdys iš sniego.</p>	<p>2.21. Gebės nusakyti visas smėlio savybes ir kas jas keičia. 2.22. Gebės žaisti smėlyje, panaudojant įvairias priemones ir įrankius. 2.23. Gebės kurti įvairius statinius iš smėlio : drauge ir atskirai. 2.24. Gebės gerbti ir negriauti savo ir draugų statinių. Sniegas 2.25. Žais ir statys su sniegu: pieš, dažys, taškys, purkš. 2.26. Gebės saugiai, taupiai, sumaniai elgtis su įvairiomis dažymo priemonėmis. 2.27. Patirs didelį džiaugsmą piešdami sniege.</p>
<p>3. Popierius. <i>Tikslai: susipažins su popieriaus savybėmis: dydžiu, spalva, tvirtumu, lankstumu, tamprumu ir kaip jį panaudoti savo veikloje.</i></p>		
	<p>3.1. Eksperimentuos ir tyrinės popieriaus lapą. 3.2. Gebės įvardinti lapo dalis (viršus, apačia, vidurys) ir jame piešti. 3.5. Gebės piešiant išnaudoti visą popieriaus lapą. 3.6. Gebės atkartoti auklėtojos piešinį. 3.7. Gebės piešti kolektyvinį darbą: dideliame popieriaus lape, tapete, kieme ant plytelių, ant kartono dėžės. 3.8. Gebės savo darbus papuošti. 3.9. Savo pagamintus darbus panaudos kitose veiklose: žaidimų metu, sekant pasakas. 3.10. Eksponeuos savo piešinius ir gebės jais pasidžiaugti.</p>	<p>3.1. Gebės taisyklingai pasidėti popieriaus lapą. 3.2. Gebės piešti įvairaus formato popieriaus lapuose. 3.3. Gebės orientuotis popieriaus lape. 3.4. Vaikai tapeto ruloną bandys visi kartu papuošti piešiniais. 3.5. Gebės piešti: kolektyvinį darbą dideliame popieriaus lape, tapete, kieme ant plytelių, ant kartono dėžės. 3.6. Gebės turiningai išnaudoti visą lapą. 3.7. Gebės savo kūrybos patirtimi pasidalinti su draugais. 3.8. Gebės „austi“ iš popieriaus juostelių - panaudojant tradicinę ornamentiką - tautinę juostą. 3.9. Gebės karpyti žirkklėmis įvairius „nėrinius“ iš popieriaus. . 3.10. Gebės surasti tinkamą vietą savo darbams. 3.11. Gebės piešti ant įvairių paviršių ir dydžių. 3.12. Aptariant savo ir kitų darbus, tinkamai reikš savo mintis ir emocijas.</p>
<p>4. Pieštukai, flomasteriai kreidelės, kreida, teptukai, gamtinė medžiaga, pirštukai. <i>Bandys saugiai, taupiai, tvarkingai elgtis su dailės priemonėmis.</i></p>		
	<p>4.1. Gebės piešti spalvotais pieštukais. 4.2. Gebės išsirinkti norimą spalvą: lytėjimo, regėjimo, skonio, uoslės receptoriais. 4.3. Gebės tinkamai laikyti pieštuką. 4.4. Pratinsis tvarkingai sudėti spalvinimo priemones. 4.5. Pajaus piešimo džiaugsmą, piešiant flomasteriais.</p>	<p>4.1. Gebės taisyklingai elgtis su piešimo priemonėmis. 4.2. Gebės pasiruošti priemones darbui. 4.3. Gebės pasirinkti tinkamą piešimo techniką. 4.4. Gebės panaudoti visas piešimo priemones. 4.5. Gebės sutvarkyti savo darbo vietą. 4.6. Draugiškai dirbs ir dalinsis visomis priemonėmis.</p>

	<p>4.6. Gebės tinkamai ir saugiai elgtis su flomasteriais.</p> <p>4.7. Gebės piešti įvairių dydžių, rūšių flomasteriais.</p> <p>Kreidelės:</p> <p>4.8. Išbandys kreidelių tvirtumą, spalvingumą, dydį, formą.</p> <p>4.9. Ugdysis savarankiškumo jausmas, tvarkant priemones.</p> <p>4.10. Gebės piešti kieme ant plytelių.</p> <p>4.11. Skatinsime taupyti kreidą, piešti apgalvojant, būti draugiškam.</p> <p>4.12. Piešdami gebės naudotis įvairaus storio ir dydžio teptukais, pagaliukais ir pirštukais.</p> <p>4.13. Gebės teptukų šepetėliu, paukščio plunksna išspalvinti savo delniuką, pirštuką.</p> <p>4.13. Gebės saugiai dirbti šalia ir kartu.</p>	<p>4.7. Pieš ir eksperimentuos kreidelėmis, vašku, panaudojant tušą, akvarelę.</p> <p>4.8. Piešdami tinkamai, saugiai, tvarkingai, dėmesingai elgsis su priemonėmis.</p> <p>4.9. Pieš kieme tinkamai pasirinkę piešimo priemones.</p> <p>4.10. Išbandys ir apibūdins įvairias priemonių savybes.</p> <p>4.11. Gebės pasirinkti ir išbandyti visas piešimo priemones ir būdus.</p> <p>4.12. Piešdami gebės naudotis įvairaus storio ir dydžio teptukais, paukščio plunksnomis, pagaliukais, delniukais ir pirštukais.</p> <p>4.13. Piešdami pajus kūrybos džiaugsmą, kurį gebės išreikšti savo darbuose.</p>
<p><i>5. Išbandys formos išgavimą.</i> <i>Tikslai: Atras daikto formą erdvėje, pajus jos plastines ir konstrukcines savybes, palygins su tautodaile.</i></p>		
	<p>5.1. Gebės įvardinti ir atpažinti pateiktas priemones.</p> <p>5.2. Gebės pasiruošti darbui.</p> <p>5.3. Gebės dirbdami tyrinėti naudojamas priemones.</p> <p>5.4. Maišys, lipdys, dalins, spaus, volios, štampos, raižys, puoš.</p> <p>5.5. Eksponuos ir gėrėsis savo ir kitų darbais.</p>	<p>5.1. Savarankiškai pasiruoš darbui ir tinkamai pasirinks priemones.</p> <p>5.2. Gebės dirbdami tyrinėti naudojamas priemones.</p> <p>5.6. Eksperimentuos išgaudami įvairias formas ir dydžius.</p> <p>5.7. Puoš, eksponuos, panaudos tradicinę ornamentiką, dalyvaus rajoninėse parodose ir gebės pasigrožėti kitų ir savo darbais.</p>
<p><i>6. Štampavimas.</i> <i>Tikslai: Matyti tautodailės motyvus ir atrasti spalvų pasaulį, naudoti daiktų paviršiaus savybes, ugdyti jaustrumą spalvai, faktūrai, dekoratyviniam komponavimui, išreikšti save.</i></p>		
	<p>6.1. Štampos įvairiais teptukais.</p> <p>6.2. Eksperimentuos ant įvairaus formato, dydžio ir paviršiaus popieriaus.</p> <p>6.7. Štampos: pagaliuku, trintuku, sagute ir t.t.</p> <p>6.8. Dirbdami atras naujas formas, panaudos ornamentikos būdus ir jų spalvas.</p> <p>6.9. Stebės, o vėliau ir atkurs matytus paukščių ir gyvūnų pėdsakus.</p> <p>6.10. Kurs įvairius ornamentus.</p>	<p>6.1. Gebės štampuoti: teptukais, pieštukais, įvairia gamtine medžiaga.</p> <p>6.2. Pasigamins štampukus iš įvairių medžiagų.</p> <p>6.3. Savo darbuose panaudos norimą štampavimo būdą.</p> <p>6.4. Kurdami ornamentus išmoks mūsų senolių puošybos elementų.</p> <p>6.5. Savo darbelius išmoks panaudoti puošiant darželio patalpas.</p>
<p><i>7. Aplikavimas.</i> <i>Tikslai: Ieškos originalių meninės raiškos formų ir būdų, kurs naujas formas, vaizdus ir kompozicijas, panaudos tautodailės motyvus.</i></p>		

	<p>7.1. Aplikuodamas, panaudos įvairios paskirties medžiagas. 7.2. Lavės smulkioji rankų motorika plėšant popierių. 7.3. Gebės išgauti įvairias formas. 7.4. Iš gautų formų gebės sudaryti vaizdą. 7.5. Išmoks naudotis klėjais. 7.6. Bandys kirpti žirkklėmis. 7.7. Išmoks saugiai ir atsakingai dirbti su žirkklėmis ir kitomis priemonėmis. 7.8. Išsiugdys pareigos jausmas tvarkant savo darbo vietą.</p>	<p>7.1. Aplikuodamas, panaudos įvairios paskirties medžiagas ir tinkamai jomis pasinaudos. 7.2. Dėlios iš formų įvairius ornamentus. 7.3. Su klėjais dirbs tvarkingai. 7.4. Aplikavimą derins su piešimu, tapymu, štam pavimu, panaudodami puošybos tradicinės ornamentikos elementus. 7.5. Mokės saugiai dirbti su žirkklėmis. 7.6. Gebės iškirpti įvairius „nėrinčius“, karpinius iš popieriaus ar kt. medžiagų. 7.7. Dirbinėliais puoš savo aplinką. 7.8. Pamatys ir atpažins puošybos elementus tautodailės darbuose.</p>
<p><i>Gėrėjimasis dailės kūriniais:</i> 8. Ugdytiniai turės galimybę „akis“ į „akį“ susipažinti su garsių menininkų darbais ir pasisemti idėjų tolimesnei kūrybai.</p>		
	<p>8.1. Vaikai gebės įžvelgti ryšį tarp regimųjų dailės vaizdų bei realaus pasaulio. 8.2. Atras ryšį tarp savo piešinių ir autorinių darbų. 8.3. Tyrinės, bandys laisvai, drąsiai kurti. 8.4. Savo darbeliuose atpažins ir pavadinis: spalvas, formas, paviršiaus ypatybes. 8.5. Galbūt atpažinti tuos pačius puošybos elementus ant skirtingų dailės darbų. 8.6. Bandys išgyventi kūrybos džiaugsmą, atsipalaiduos ir nusiramins.</p>	<p>8.1. Gėrėsis gražiais darbais, daiktais, ugdysis estetinį skonį. 8.2. Gebės skirti ir pavaizduoti realybę nuo fantastikos. 8.3. Gebės reikšti savo nuomonę ir komentuoti meninius kūrinius. 8.4. Savo darbuose išreikš: nuotaiką, jausmus, svajones. 8.5. Intuityviai suvoks dailės kūrinio prasmę. 8.6. Įsimins įžymių dailininkų pavardes, jų darbų pavadinimus. 8.7. Žiūrėdami į dailės ir meno kūrinius tyrinės, ir jiems rūpės reikšmės, paslaptingumas, neįprastumas. 8.8. Gėrėsis mūsų ainių architektūriniais paminklais-pilimis ir tą dvasią išreikš savo darbuose. 8.9. Pajus natūralių medžiagų reikalingumą, (pvz. medžio, odos, šiaudo, plastmasės ir t.t.). 8.10. Pamatys ir atpažins tuos pačius puošybos elementus skirtinguose tautodailės darbuose. 8.11. Intuityviai suvoks tai, kad tautodailė yra vertybių atspindys ir turi simbolinę prasmę.</p>
<p><i>9. Muzika.</i> <i>Tikslai ir uždaviniai:</i> <i>Plėtoti vaiko pasaulėjautą, tautinės savimonės pradmenis, panaudojant įvairių liaudies kūrybą, švenčių, vakaronių tradicijas, apeigas, išmoks tradiciškai švęsti šventes.</i></p>		
	<p>9.1. Jaus poreikį tobulėti. 9.2. Mokės nesudėtingų šokių, ratelių. 9.3. Dainuos įvairių žanrų dainelių. Jas pajavairins judesiais.</p>	<p>9.1. Ugdys muzikinę saviraišką. 9.2. Improvizuos, kurs, muzikuos. 9.3. Skleis meilę savo kraštui Dzūkijai, jos dainoms, žaidimams. 9.4. Gebės atpažinti išgirstą įrašą ir priskirti jį kalendoriniam laikotarpiui.</p>

		<p>9.5. Išmoks improvizuoti netradicinėmis priemonėmis.</p> <p>9.6. mėgdžios gamtos, aplinkos garsus.</p> <p>9.7. Laisvai ir spontaniškai išreikš savo nuotaikas, idėjas, mintis.</p>
<p>10. Dainavimas. <i>Tikslai: lavinti vaikų muzikinę klausą ir atmintį.</i></p>		
	<p>10.1. Išsiklausys į žmogaus ir jo pagamintų instrumentų skleidžiamus garsus.</p> <p>10.2. Skirs namų apyvokos daiktų skleidžiamus garsus; laikrodžio tikėjimas, skambėjimas, telefono skambutis, vandens iš čiaupo tekėjimas, lašėjimas.</p> <p>10.3. Skirs ir įvardins paprastų vaikiškų muzikos instrumentų skambėjimą: būgnelių, barškučių, trikampių, medinių šaukštų, metalofonų.</p> <p>10.4. Išgaus garsus: akmenukais, barškučiais, lazdelėmis, kaladėlėmis.</p> <p>10.5. Pažins įvairius garsus : tylus, skardžius ir švelnius.</p> <p>10.6. Susipažins su daiktų ypatybėmis, iš ko jie pagaminti.</p> <p>10.7. Atkartos išgirstą melodijos ritmą ir garsą.</p> <p>10.8. Atpažins jau girdėtą melodiją.</p> <p>10.9. Išsiklausys ir atkartos muzikos garsus: skardus-švelnus, tylus-skambus.</p> <p>10.10. Dainuos lopšines, sūpuos lėlytes ir kitus žaislus.</p>	<p>10.1. Išsiklausys į savo ir suaugusiojo žingsnius: mokės juos apibūdinti: suaugusiojo lėti (ta-ta-ketvirtinių natų ritmu), vaikų greiti žingsneliai, smulkūs (ti-ti aštuntinių natų ritmu).</p> <p>10.2. Patys bandys kurti garsus naudojant įvairius apyvokos daiktus: puodų dangčiai, šaukštai, trintuvės ir pan.</p> <p>10.3. Skirs šių daiktų tembrą, skambėjimo aukštį: aukštas - žemas, skardus - duslus, aidus - tylus.</p> <p>10.4. Atpažins ir pavadins jau girdėtą kūrinių: dainelę ar instrumentinį kūrinių.</p> <p>10.5. Patys gamins įvairiausias priemones garsams išgauti.</p> <p>10.6. Dainuos kompozitorių sukurtas liaudies daineles.</p> <p>10.7. Dainuos pritariant instrumentu.</p> <p>10.8. Gerai intonuos, raiškiai tars žodelius.</p> <p>10.9. Dainuojant pritaris trepsėjimu, plojimu, naudos kitas priemones.</p> <p>10.10. Iš klausos atpažins kūrinių, dainelę, niūnius, ritmuos.</p> <p>10.11. Išmėgins savo balso galimybes, improvizuos: tyliai-garsiai, lėtai-greitai, piktai-švelniai.</p> <p>10.12. Skirs dainų stilius: lopšinė, karinė-istorinė, romansas, darbo ir t.t.</p>
<p>11. Folkloro panaudojimas. <i>Tikslai: Skatinsime domėtis kultūriniu paveldu.</i></p>		
	<p>11.1. Dainuos dainuojamąją tautosaką.</p> <p>11.2. Žais žaidimus.</p> <p>11.3. Dainuos lopšines, čiūčiuos, liūliuos, žais su savo kūno dalimis: rankomis, pirštukais, kojomis, ausytėmis.</p> <p>11.4. Turtins savo žodyną ir dainuos tarmiškai.</p>	<p>11.1. Naudos smulkiają tautosaką: greitakalbes, skaičiuotės, skanduotes, patarles, priežodžius, mįsles.</p> <p>11.2. Žais ir globos mažesnius draugus.</p> <p>11.3. Dainuos kalendorines, šeimos, istorines dainas ir balades.</p> <p>11.4. Klausys įrašų, bendraus su folkloro atlikėjais.</p> <p>11.5. Žais etnografinius žaidimus, ratelius, šokius.</p> <p>11.6. Skirs tautinę aprangą, apavą, papuošalus, papročius.</p> <p>11.7. Suvoks ir savo regiono vietovės papročius ir atskleis save žaidimu, rateliais, švės kalendorines šventes.</p>

12. Žaidimai, rateliai, šokiai. Tikslai: skiepytume pagarbą liaudies muzikai, puoselėsime ir tęsime tautines tradicijas.

	11.4. Pagal dainuojamus žodelius atkartos ir kurs judesius: pritūps, pašoks, suplos, pabels, stuksens į grindis. 11.5. Gebės judėti darniai ir sutartinai.	11.8. Patys kurs žaidimams judesius, nenukrypdami nuo turinio. 11.9. Ritmiškai trepsės, plos, bels ir t.t. 11.10. Pagal girdimą melodiją taikys ritminius judesius: eidami, bėgiodami, trepsėdami ar plodami. 11.11. Įvaldys ir lavins choreografinę plastiką.
--	---	---

Komunikavimo kompetencija	1-3METŲ AMŽIAUS VAIKO VEIKSENA	3-6 METŲ AMŽIAUS VAIKO VEIKSENA
----------------------------------	---------------------------------------	--

Vaikai gebės išgirsti ir suprasti kitą, kalbės drąsiai, tiksliai, aiškiai, išraiškingai. Domės kalbos galimybėmis, pasitikės savo galiomis, įgys daugiau kalbinių gebėjimų ir žinių. Tobulins rankos ir akies koordinaciją.

Tikslai:

1. Skatinsime vaikų bendravimą, išreikšti save, bei pažinti pasaulį.

	1.1 Žais kartu, rodys žaislus, žavėsis, paeiliui ridens kamuolį, statys bokštą, drauge žais. 1.2 Gebės bendrauti drauge. 1.3 Pavadins, apibūdins, išsakys žodžiais savo norus. 1.4 Domės kitais vaikais ir ieškos draugo žaidimams. 1.5 Sugebės pabūti greta kitų vaikų (trumpai pažaisti kartu, paklaustyti pasakos sėdint greta). 1.6 Kalbės vienas su kitu: pavadins žaislus, įprastus ir lietuvių liaudies (švilpukai-paukščiukai, antytės, arkliukai, skudurinė lėlytė - Onytė.). 1.7 Stebės kitų vaikų žaidimus. 1.8 Žais žaidimus, kuriuose ką nors darys paeiliui. 1.9. Ras būdus, kaip išreikšti pagarbą vienas kitam. 1.10 Vadins vienas kitą vardu.	1.1. Rodys iniciatyvą bendraujant su bendraamžiais. 1.2. Palaikys kito vaiko iniciatyvą, pasirengimą veikti kartu. 1.3. Sieks tarpusavio supratimo, interesų, nuomonių bendrumo, išgyvenimo panašumo. 1.4. Supras ir gerbs kito nuomonę. 1.5. Išklausk šalia esančius suaugusius ir vaikus. 1.6. Žais lietuvių liaudies sukurtus „tylos“ žaidimus. 1.7. Pasvarstys, pasirinks reikiamas priemones. 1.8. Sudarys gerą kalbinę atmosferą, kuri skatins vaikus bendrauti tarpusavyje. 1.9. Sukurs aplinką, kad pasakotų apie šiuo metu suvokiamus žaislus, žaidimus, žmones, gamtos reiškinius, augalus, gyvūnus, šios dienos išgyvenimus. 1.10. Kalbės su draugais apie tai, ką jie mato, girdi, liečia, uodžia, veikia, apie išgyvenimus, savijautą namuose ir grupėje. 1.11. Kalbės, ką jie norėtų patirti, išgirsti, pamatyti, veikti. 1.12. Gebės vertinti situaciją, skirti tiesą ir melą, priimti sprendimus. 1.13. Gebės išreikšti savo jausmus, nuomonę ir patenkinti savo socialinius poreikius. 1.14. Diskutuos apie žurnalus, knygas, jų iliustracijas, reklamas.
--	---	---

		<p>1.15. Pasakos pagal paveikslus, gebės pasakyti, kas pavaizduota, pajus nuotaiką.</p> <p>1.16. Gebės papasakoti jiems patiems įvykusius nutikimus, įvykius.</p> <p>1.17. Domėsis grožinės literatūros kūriniams, pasakomis, tradicijomis ir papročiais.</p> <p>1.18. Domėsis papročiais, šventėmis, norės jose dalyvauti.</p> <p>1.19. Gebės suprasti tautos vertybę, gerumą. Gebės suvokti, kad geras turi būti ne tik sau bet ir kitam. Sugebės atjausti šeimos narius, draugus ir silpnesnius.</p> <p>1.20. Gerbs savo papročius ir tradicijas. Pažins lietuvių liaudies kūryboje atsispindėjusius simbolius: „žirgo“(kultas), rūtų darželio, sesutės...</p> <p>1.21. Vertins ir pamėgs dainuoti dzūkų dainas.</p>
<p>2. <i>Sieksime, kad vaikai domėtusi skaitymu, rašymu.</i></p>		
	<p>2.1. Domėsis, į ką žiūri, ką rodo, ko klausia, ką žaidžia, ir tai įvardys, apibūdins, paaiškins žodžiais, išsakys mintį, ją išplės.</p> <p>2.2. Mėgdžios žodžius, aiškins jų reikšmę, veiksmus.</p> <p>2.3. Gebės atsakyti į pateiktus klausimus.</p> <p>2.4. Klausysis lopšinių (panaudojant liaudies tautosaką). Gebės patys čiūčiuoti, liūliuoti ir lopšinę padainuoti.</p> <p>2.5. Pakartos savo ir draugų vardus.</p> <p>2.6. Klausysis sekamų pasakų, bandys patys jas sekti.</p> <p>2.7. Turtins kalbą naujų žodžių reikšmėmis.</p> <p>2.8. Kalbės, pasakos, ką jis mato paveiksluose ir iliustracijose .</p> <p>2.9. Vaikas išbandys rašyti-„keverzoti“, džiaugsis tuo, ką „parašė“.</p>	<p>2.1. Žadins norą domėtis knyga.</p> <p>2.2. Vartys knygas, atpažins iliustraciją, klausinės.</p> <p>2.3. Turės savo nuomonę.</p> <p>2.4. Pakartos žodžius, įsimins vardus.</p> <p>2.5. Pasakos pagal paveikslus, komentuos iliustracijas.</p> <p>2.6. Domėsis įvairiais simboliais, žodžiais.</p> <p>2.7. Savo išgyvenimus, patirtį, mintis reikš piešiniais, ženklais, raidėmis, judesiais.</p> <p>2.8. Domėsis raidžių, žodžių kopijavimu.</p> <p>2.9. Gebės komentuoti raštą.</p> <p>2.10. Parašys savo vardą ir žodžius.</p> <p>2.11. Leis „asmenines knygas“, „grupės knygą“, knygas apie augalus, gyvūnus.</p> <p>2.12. Lavins akies ir rankos koordinaciją.</p> <p>2.13. Sugebės perskaityti savo vardą ir kitus jam reikšmingus žodžius.</p> <p>2.14. Suvoks skaitymo ir rašymo kryptį.</p> <p>2.15. Vartys knygas ir gebės išklaudyti skaitantį.</p> <p>2.16. Domėsis, gerbs ir tausos knygas.</p>

<p>3. Sudarysime sąlygas, kad vaikas jaustų gimtosios kalbos modelį: praktiškai taikyti jo dėsnius ir normas.</p>		
	<p>3.1 Kalbėsis taisyklinga kalba. 3.2 Aiškiai ir tiksliai tars visus garsus bei jų junginius, kirčiuos, paryškins intonaciją. Žais „liežuvio ir lūpų“ žaidimus. 3.3 Pavadins viską, ko jis klausia, ką veikia, su kuo žaidžia, kaip jaučiasi. 3.4 .Atsakys į klausimus: „kodėl?“, „ką?“, „kaip?“. 3.5. Žais žodžių žaidimus. 3.6 . Išplės sakinį, kad mintis būtų aiški. 3.7. Pajus balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją. 3.8. Nusakys skaitomų kūrinių nuotaiką.</p>	<p>3.1. Taisyklingai ir aiškiai tars visus kalbos garsus. 3.2. Kalbėsis sudėtingesne kalba, ilgesniais sakiniais, vartos įvairesnį žodyną. 3.3. Žais sakinių, žodžių žaidimus, įvairiai intonuodami, keisdami skambėjimą. 3.4. Pamėgdžios, įsiklausys ir išgirs atskirus garsus. 3.5. Gebės suvokti, įsiminti skirtumus tarp garsų. 3.6. Jaus žodžių sąsajas sakinyje, jų darybos ir keitimo dėsnius. 3.7. Domės ir laikysis kalbos normų. 3.8. Pajus kalbėjimo tempą, intonaciją, loginį kirtį, pauzę. 3.9. Žais sakiniais, intonuos, keisdami skambėjimą.</p>
<p>4. Skatinsime domėtis knyga ir turėti estetiškas nuostatas pradmenis.</p>		
	<p>4.1. Vartys knygeles, džiaugsis jomis, neplėšys. Komentuos iliustracijas, gebės įsijausti į personažus. Juos apibūdins, pamėgdžios. 4.2. Pasakos, seks, vaidins. 4.3. Kalbės ritmiškai žygiuojant, judinant rankas. 4.4. Gebės pasakoti ir išsakyti savo nuotaiką, jausmus. 4.5. Gebės kalbėti su draugais ir suaugusiais, gerbs kalbantį.</p>	<p>4.1. Skaitys įvairaus žanro ir nuotaikos kūrinius. 4.2. Gebės pajusti kūrinio nuotaiką. 4.3. Suvoks knygos „pradžią“, „pabaigą“. 4.4. Interpretuos kūrinių veikėjų poelgius, juos vertins. 4.5. Nusakys veiksmo vietą, eigą. 4.6. Sukurs aplinką, iniciatyvą. Vaidins, improvizuos, gebės perteikti kalbą, judesius, keičiant veido išraišką, intonaciją, balso tembrą. 4.7. Skirs realybę nuo fantastikos, gebės patys pasvajoti ir pafantazuoti. 4.8. Atras naujų minčių perdavimo būdus, savitai išreikšti žodžiu, vaizdu. 4.9. Apžiūrinės realistinius ir „sužmogintų“ gyvūnų paveikslus, kur vaikai galės pasakyti, kurie jų iš pasakos. 4.10. Deklamuos eilėraščius, poemų ištraukas, klausysis, įsivaizduos, jaus. Pasakos nutikimus, matytas TV laidas. 4.11. Gebės pastebėti informaciją nešančius rašto simbolius aplinkoje (ant pastatų, drabužių, mašinų, televizijos užsklandų ir kt.).</p>

V. UGDYMO(SI) PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

(Vaikų ugdymo pasiekimų vertinimo tikslai, metodai, dažnumas, pasiekimų fiksavimo ir pateikimo formos)

Vaiko pasiekimų vertinimas – neatsiejama kokybiško ugdymo(si) proceso dalis, nuolatinis informacijos apie vaiko, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą atskirais amžiaus tarpsniais kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas. „Nykštuko“ lopšelio-darželio ikimokyklinio ugdymo programa siekiame tobulinti ugdytinių poreikius, interesus ir pagal galimybes garantuoti kiekvieno vaiko sėkmę. Vertinimo paskirtis - pažinti vaiką, jo individualumą, gebėjimų lygį bei jo patirtį (kaip kinta vaiko gebėjimai per tam tikrą laiko tarpą), numatyti vaiko ugdymo(si) perspektyvas, pritaikyti ugdymo(si) procesą vaikų grupės ir kiekvieno vaiko poreikiams bei galimybėms. Įstaigoje vertinimas planuojamas, numatoma kas, kokių tikslu ir kaip bus vertinama; jis yra nenutrūkstamas, grįžtamasis, lankstus. Vadovaujantis nacionalinėje ikimokyklinio ugdymo programoje „Vėrinėlis“ siūlomomis vaiko raidos pasiekimų vertinimo sritimis, lopšelyje-darželyje parengti vaiko pasiekimų vertinimo kriterijai. „Nykštuko“ lopšelio-darželio ikimokyklinio ugdymo programoje pateikiame įstaigoje taikomus vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimo ypatumus:

- Ugdymo(si) pasiekimų vertinimas yra visuminis - vertinami atskirų ugdymo sričių pasiekimai (socialinės, kultūrinės ir gamtinės aplinkos pažinimas, kalba, dailė, muzika, vaidyba, kūno kultūra).
- Ugdymo pasiekimų vertinimo metodai ir būdai: stebėjimas, pokalbis su vaiko tėvais, vaiko veiklos analizė, audio ir video įrašai.
- Ugdymo pasiekimų vertinimo dažnumas: du kartus metuose (atėjus į darželį rudenį ir pavasarį). Prireikus atliekami tarpiniai vaikų pasiekimų vertinimai.
- Ugdymo pasiekimų vertinimo fiksavimas: dienynas, vaikų raiškos darbeliai, veiklos pėdsakai.
- Ugdymo pasiekimų vertinimo pateikimo formos: ataskaita, pokalbiai su tėvais, pedagogais.
- Vaiko pasiekimų dokumentavimas: aplankuose kaupiami vaiko darbų pėdsakai, vaikų kūrybos knygelės, „minčių lietus“, klausimai, pasakojimai, samprotavimai, žodinė kūryba, „auksinės mintys“, nuotraukos, vaiko veiklos stebėjimo užrašai, diagramos, lentelės ir kt.
- Vertinant vaiko pasiekimus laikomasi vertinimo ir jų pateikimo etikos reikalavimų, užtikrinamas jų laikymo saugumas.
- Vertinimas garantuoja vaikui psichologinį saugumą, sėkmės išgyvenimą, yra įdomus, patrauklus ir pedagogui informatyvus.
- Ugdymo pasiekimų vertinimo rezultatų panaudojimas: vaikų pažinimui, veiklos planavimui, ugdymo proceso individualizavimui, tėvų individualiai informacijai.

Ugdymo pasiekimų vertinimo vykdytojai ir dalyviai: pedagogai, specialistai, tėvai, vadovai

Pasiekimų vertinimo lentelė
Ankstyvasis amžius (lopšelis) nuo 1 iki 3 metų vaikams

Vaiko vardas.....Gimimo data.....
Įvertinimo data.....

Socialinė kompetencija

Eil. Nr.	Įgūdžiai	Rugsėjo mėn.	Gegužės mėn.
1.	Mėgdžioja kito vaiko judesius		
2.	Pamėgdžioja nesudėtingus suaugusiojo veiksmus		
3.	Žaidžia su kitu vaiku, bet savą žaidimą		
4.	Dalyvauja žaidime: stumia mašiną, ridena kamuolį		
5.	Kartoja veiksmus, kurie sukelia juoką ir atkreipia dėmesį		
6.	Paduoda suaugusiam knygutę, paskaityti ar pavartyti kartu		
7.	Pasisveikina su bendraamžiais ir pažįstamais suaugusiais, jam primenant		
8.	Mėgdžioja kito vaiko judesius		
9.	Atitraukia ranką nuo draudžiamo daikto, kai gauna pastabą		
10.	Valgo šaukštu ir geria iš puoduko		
11.	Paima iš suaugusio rankšluostį ir šluostosi ranką, veidą		
12.	Užsideda ir nusiima kepurę nuo galvos		
13.	Pasiprašo i tualetą, net jei ir pavėluota		
14.	Apsiauna batukus, nusivelka lengvus drabužius ir juos pakabina		

S – gebėjimai ir įgūdžiai jau susiformavę

V – gebėjimai ir įgūdžiai dar formuojasi

P – gebėjimai ir įgūdžiai formuojasi lėtai, reikia pagalbos

IŠVADOS

Rugsėjis .....

Gegužė .....

Sveikatos saugojimo ir stiprinimo kompetencija

Eil. Nr.	Įgūdžiai	Rugsėjo mėn.	Gegužės mėn.
1.	Atsistoja pasėdėjęs		
2.	Ridena kamuolį pamėgdžiodamas		
3.	Atsitupia ir vėl atsistoja		
4.	Lenkiasi, kad pakeltų daiktą ir nepargriūna		
5.	Suka rankomis ratus		
6.	Pašoka abiem kojomis vietoje		
7.	Eina atbulas		
8.	Meta kamuolį kitam, kai atstumas 50 cm		

9.	Spiria didelį kamuolį		
10.	Verčiasi padedamas kūliais		
11.	Nušoka iš 20 cm aukščio		
12.	Atridena didelį kamuolį		
13.	Užlipa ir nučiuožia nuo kalnelio		

S – gebėjimai ir įgūdžiai jau susiformavę

V – gebėjimai ir įgūdžiai dar formuojasi

P – gebėjimai ir įgūdžiai formuojasi lėtai, reikia pagalbos

IŠVADOS

Rugsėjis .....

Gegužė .....

Komunikavimo kompetencija

Eil. Nr.	Įgūdžiai	Rugsėjo mėn.	Gegužės mėn.
1.	Čiauška norėdamas bendrauti		
2.	Reaguoja į „nieko nėra“		
3.	Parodo (liečia) tris paveikslėlius knygoje, juos įvardinus		
4.	Pasako paprašytas savo vardą ar pavardę		
5.	Prašo „dar“		
6.	Išreiškia savo norą, žodžiais ar gestais		
7.	Įvardija kelis maisto produktus, kai jie parodomi		
8.	Atsako į klausimą žodeliais (taip, ne)		
9.	Įvardija daiktus, kuriuos dažnai mato aplink		
10.	Pamėgdžioja gyvūnų balsą ar garsu įvardija gyvūną		
11.	Jungia du žodžius įvardijant nuosavybę		
12.	Vartoja galininko ir kilmininko linksnius		
13.	Vartoja įvardžius (aš, man, mano) vietoj savo vardo		
14.	Vartoja kai kuriuos apibendrinančius žodžius (žaislai ...)		
15.	Vartoja žodžius: šitas, tas		

S – gebėjimai ir įgūdžiai jau susiformavę

V – gebėjimai ir įgūdžiai dar formuojasi

P – gebėjimai ir įgūdžiai formuojasi lėtai, reikia pagalbos

IŠVADOS

Rugsėjis .....

Gegužė .....

Pažinimo kompetencija

Eil. Nr.	Įgūdžiai	Rugsėjo mėn.	Gegužės mėn.
1.	Ištraukia daiktą iš atidarytos dėžutės		

2.	Deda daiktus į dėžutę		
3.	Grupuoja daiktus pagal spalvą, formą		
4.	Užmauna žiedus ant stovelio		
5.	Parodo vieną kūno dalį (nosį...)		
6.	Deda paprašius 3 kaladėles vieną ant kitos		
7.	Parenka panašius daiktus		
8.	Rašo savo raštu, keverzoja		
9.	Parodo jo aplinkoje esantį daiktą paveikslėlyje		
10.	Kopijuoja apskritimą		
11.	Parodo didelį ir mažą daiktą		
12.	Deda daiktą (į, ant, po)		
13.	Įvardija daiktus kurie skleidžia garsus		
14.	Sudeda žaislą iš 4 dalių		

S – gebėjimai ir įgūdžiai jau susiformavę

V – gebėjimai ir įgūdžiai dar formuojasi

P – gebėjimai ir įgūdžiai formuojasi lėtai, reikia pagalbos

IŠVADOS

Rugsėjis .....

Gegužė .....

Meninė kompetencija

Eil. Nr.	Įgūdžiai	Rugsėjo mėn.	Gegužės mėn.
1.	Braižo kreidele ar pieštuku		
2.	Perlenkia popierių pusiau pagal pvz.		
3.	Raičioja rutulius iš molio ar plastilino		
4.	Skambant muzikai išreiškia jausmus ir nuotaiką		
5.	Bando groti muzikos instrumentais		
6.	Dainavimą palydi ritminiais judesiais (plojimu)		
7.	Pastebi kontrastingų spalvų ir reiškinių savybes (juoda-balta; saulėta-apsiniaukę)		
8.	Nukopijuoja sudėtingesnius piešinius		
9.	Savo darbeliuose pritaiko puošybos elementus (brūkšneliai, taškėliai)		
10.	Eksperimentuoja su įvairiomis medžiagomis: moliu, plastilinu, drėgnu smėliu		
11.	Dėlioja įvairius ornamentus iš geometrinių figūrų		

S – gebėjimai ir įgūdžiai jau susiformavę

V – gebėjimai ir įgūdžiai dar formuojasi

P – gebėjimai ir įgūdžiai formuojasi lėtai, reikia pagalbos

IŠVADOS

Rugsėjis .....

Gegužė .....

Pasiekimų vertinimo lentelė
Ikmokyklinis amžius 3-4 metų vaikams

Vaiko vardas.....Gimimo data.....
Įvertinimo data.....

Kompetencija	Ugdymo(si) pasiekimų sritys	Taškai 1-5
Sveikatos	Kasdienio gyvenimo įgūdžiai Fizinis aktyvumas	
	Dažniausiai savarankiškai naudojami tualetu ir susitvarko juo pasinaudojęs. Šiek tiek padedamas apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Gali sutvarkyti dalį žaislų, su kuriais žaidė. Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų, stovėdamas ir sėdėdamas atlieka įvairius judesius kojomis bei rankomis. Eina siaura (5 cm) linija, gimnastikos suoleliu, lipa laiptais aukštyn ir žemyn nesilaikydamas už turėklų, šokinėja abiem ir ant vienos kojos. Pieštuką laiko tarp nykščio ir kitų pirštų, tiksliau atlieka judesius plaštaka ir pirštais (ima, atgnybia, suspaudžia dviem pirštais, kočioja tarp delnų) bei ranka (mojuoja, plasnėja). Ištiestomis rankomis pagauna didelį kamuolį.	
Socialinė	Savireguliacija ir savikontrolė Savivoka ir savigarba Iniciatyvumas ir atkaklumas	
	Paklaustas ramioje situacijoje pasako galimas savo ar kito asmens netinkamo elgesio pasekmes. Nuolat primenant ir sekdamas suaugusiojo bei kitų vaikų pavyzdžiu laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių. Žaisdamas stengiasi laikytis žaidimo taisyklių. Nusiramina kalbėdamas apie tai, kas jį įskaudino, ir girdėdamas suaugusiojo komentarus. Pasako, kaip jaučiasi, ko nori jis pats ir kaip jaučiasi. Kviečiant, sudominant išitraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą jam, vaikų grupei ar visai vaikų grupei. Susidūręs su kliūtimi arba nesėkme, bando ką nors daryti kitaip arba laukia suaugusiojo pagalbos. Siekia savarankiškumo, bet vis dar laukia suaugusiųjų paskatinimo, padrąsinimo.	
Socialinė	Problemų sprendimas Mokėjimas mokytis	
	Supranta, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema. Nori ją įveikti, išbando paties taikytus, stebėtus ar naujai sugalvotus veikimo būdus. Stebi savo veiksmų pasekmes, supranta, kada pavyko įveikti sunkumus. Nepasisėkus prašo suaugusiojo pagalbos. Mėgsta kūrybiškai žaisti, veikti, siūlo žaidimų ir veiklos idėjas, imasi iniciatyvos joms įgyvendinti, pastebi ir komentuoja padarinius. Pasako, ką veikė ir ką išmoko.	
Komunikacinė	Santykiai su suaugusiaisiais Santykiai su bendraamžiais Sakytinė kalba Rašytinė kalba	
	Grupėje jaučiasi saugus. Dažniausiai stengiasi laikytis suaugusiųjų nustatytos tvarkos, priima jų pagalbą, pasiūlymus bei vykdo individualiai pasakytus prašymus. Kartu su bendraamžiais žaidžia	

	<p>bendrus žaidimus (kviečia žaisti, priima, prašosi priimamas į žaidimą). Padedamas suaugusiojo, palaukia savo eilės, dalijasi žaislais, priima kompromisinią pasiūlymą. Klausosi aplinkinių pokalbių, sekamų pasakų, skaitomų, deklamuojamų kūrinų. Kalba, pasakoja apie tai, ką jaučia ir jautė, veikia ir veikė. Deklamuoja trumpus eilėraščius, atkartoja trumpas pasakas ar apsakymus palydėdamas gestais ir mimika. Taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos žodžių garsų.</p>	
Pažinimo	<p style="text-align: center;">Aplinkos pažinimas Skaičiavimas ir matavimas Tyrinėjimas</p>	
	<p>Pasako miesto, gatvės, kurioje gyvena, pavadinimus, savo vardą ir pavardę. Pasako metų laikų pavadinimus ir būdingus jiems požymius. Padalina daiktus į grupes po lygiai (po du, po tris). Supranta, kad prie daiktų pridėdant po vieną jų skaičius grupėje didėja, o paimant po vieną – mažėja. Atpažįsta ir atrenka apskritos (skritulio), keturkampės (keturkampio), kvadratinės (kvadrato) formos daiktus, vienodo dydžio ar spalvos daiktus. Dydžių skirtumams apibūdinti pradeda vartoti žodžius: didesnis – mažesnis, ilgesnis – trumpesnis, storesnis – plonesnis, aukštesnis – žemesnis ir pan. Pradeda skirti dešinę ir kairę savo kūno pusę, kūno priekį, nugarą. Pats pasirenka žaidimui ar kitai veiklai reikalingus daiktus ir medžiagas, paaiškina, kodėl pasirinko. Nurodydamas kryptį (savo kūno atžvilgiu) naudoja žodžius: pirmyn – atgal, kairėn – dešinėn, aukštyn – žemyn.</p>	
Kuriantis	<p style="text-align: center;">Meninė raiška Estetinis suvokimas Kūrybiškumas</p>	
	<p>Tyrinėja savo balso galimybes (dainuoja garsiai, tyliai, aukštai, žemai, greičiau, lėčiau). Žaidžia įvairių tautų muzikinius žaidimus, atlikdamas kelis nesudėtingus judesius: eina, bėga rateliu, trepsi, ploja, mojuoja, sukasi po vieną ir už parankių. Muzikiniuose rateliuose kuria ar savaip perteikia kelis veikėją vaizduojančius judesius, veiksmus, spontaniškai reiškia emocijas. Eksperimentuoja dailės medžiagomis ir priemonėmis, atrasdamas spalvų, linijų, formų, faktūrų įvairovę, turi mėgstamas spalvas. Kuria koliažus, spauduoja įvairiomis priemonėmis, konstruoja, lipdo nesudėtingas formas. Keliais žodžiais ar sakiniiais pasako savo įspūdžius apie klausytą muziką, dainelę, eilėraščių. Tyrinėja garso išgavimo būdus kūno, gamtos, įvairiais muzikos instrumentais, jais ritmiškai pritaria suaugusiojo grojimui.</p>	

IŠVADOS

Rugsėjis .....

Gegužė .....

Pasiekimų vertinimo lentelė
Išimokyklinis amžius 4-6 metų vaikams

Vaiko vardas.....Gimimo data.....
Įvertinimo data.....

Taškai	Kompetencija	Ugdymo(si) pasiekimų sritys	Taškai	Esminis gebėjimas – vertybinė nuostata
3	Sveikatos	1 – Kasdieniai gyvenimo įgūdžiai 2 – Fizinis aktyvumas 3 – Emocijų suvokimas ir raiška	1	Domisi savo ir kitų emocijomis, suvokia kasdienių įgūdžių svarbą, yra fiziškai aktyvus.
5	Socialinė	4 – Savireguliacija ir savikontrolė 5 – Savivoka ir savigarba 14 – Iniciatyvumas ir atkaklumas	2	Geba kurti / palaikyti pozityvius santykius su kitais ir savimi, turiningai plėtoti
7	Komunikacinė	6 – Santykiai su suaugusiais 7 – Santykiai su bendraamžiais 8 – Sakytinė kalba 9 – Rašytinė kalba	3	Bendraudamas su suaugusiais, vaikais, kuria savitą pasaulį, ieško bendrų interesų ir (arba) sprendžia iškilusius nesutarimus, kalba laikydamasis perprastų kalbos taisyklių, pasitelkdamas ženklus, simbolius.
		16 – Problemų sprendimas 18 – Mokėjimas mokytis	6	Pradedą suvokti savo ir kitų ketinimus, priimtų sprendimų pasekmes, ko išmoko, kaip sekėsi, kokie veikimo būdai priimtinausi.
9	Pažinimo	10 – Aplinkos pažinimas 11 – Skaičiavimas ir matavimas 15 - Tyrinėjimas	4	Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui: socialine, kultūrine ir gamtine aplinka, gyvąja ir negyvąja gamta (stebi, lygina, tapatina, sistemina, matuoja, grupuoja, apibendrina, pastebi dėsningumus, tyrinėja žiūrėdamas, klausydamasis, uosdamas, liesdamas, ragaudamas.
11	Meninė	12 – Meninė raiška 13 – Estetinis suvokimas 17 – Kūrybiškumas	5	Geba pajauti / atrasti / atspindėti tai, kas originalu, netikėta, nauja, nežinoma, estetiška, atgrasu, džiaugiasi savitu veikimo procesu / improvizacija ir unikaliu rezultatu.

IŠVADOS

Rugsėjis .....

Gegužė .....

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. Nr. ISAK-627 įsakymas „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“.
2. Egmonto projektas vaikų darželiams „Artyn vaiko“ (2 dalys) 1997 m., 1998 m.
3. „Ankstyvojo ugdymo vadovas“ 2001 m. Sudarė Ona Mockevičienė.
4. „Vėrinėlis“ 1993 m. Sudarė Ona Mockevičienė.
5. Metodinės rekomendacijos „Ikimokyklinio ugdymo programai rengti“ 2006 m.
6. „Į vaiką orientuotas ugdymas nuo gimimo iki trejų metų“. Iš anglų kalbos vertė Irena Balčiūnienė.
7. „Ugdymas ir demokratijos kultūra“. Iš anglų kalbos vertė Dalius Simėnas.
8. Metodinės rekomendacijos „Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas“.
9. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija „Gyvenimo įgūdžių ugdymo programa“.
10. Algirdas Ališauskas „Vaikų vystymosi ypatybių pažinimas ir įvertinimas“ 1996 m.
11. J. Bakūnaitės „Po tėviškės dangum“.
12. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 1991 m. birželio 25 d. Nr. I-1489.
13. Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 4 d. nutarimas Nr. IX-1700 „Dėl valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatų“.
14. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983.
15. Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. IX-1569 patvirtinta Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija.
16. Švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. ISAK-2667 patvirtinta Gabių vaikų ir jaunuolių ugdymo strategija.
17. „Etninės kultūros ugdymo metodinės rekomendacijos ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogams“. Autoriai: dr. Dalia Urbanavičienė (vadovė), dr. Laima Anglickienė, Renata Bernotienė, dr. Daiva Jakavonytė-Staškuvienė, dr. Marija Jonilienė, dr. Ida Juraitienė, dr. Danguolė Kalesnikienė, Gražina Kepežinskienė, Rūta Piekurienė, Darutė Pilibavičienė, dr. Dalia Senvaitytė, dr. Milda Urbanavičienė.
18. „Įveikiame kartu. Ką daryti kilus sunkumams?“. Pratybų knygelė. 2006 m. VI „Vaiko labui“.
19. Rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programa. 2007 m. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija.
20. „Socialinė parama Jums“ parengta SADM pagal ES PHARE CONSENSUS III.
21. Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programa. . 2006 m. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija.
22. „Ką kiekvienas vaikas turi žinoti apie smurtą ir kaip išlikti saugiam“. 2007 m. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras.
23. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. 2015 m. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija.
24. Pedagogų knyga „Opa pa draugai pika“. 2016 m. autorius Ramunė Burškaitienė.

SUDERINTA

Varėnos r. Senosios Varėnos
 „Nykštuko“ vaikų lopšelio-darželio
 tarybos 2017 m. gegužės 18 d. nutarimu
 Protokolo Nr. 2
